

Tillgängliga elektroniska kommunikationer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2009/10:193 Tillgängliga elektroniska kommunikationer samt 1 följdmotion som väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas även andra IT-politiska frågor med utgångspunkt i 28 motionsyrkanden från allmänna motions tiden 2009.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag till nytt delmål 3 inom det IT-politiska målet. Enligt det nya delmålet ska Sverige ha bredband i världsklass. Delmålet anger vidare att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med de ändringarna att tidpunkten för lagändringarnas ikraftträdande bestäms till den 1 augusti 2010 och att ett tillägg görs i övergångsbestämmelserna vad gäller förslaget till lag om ändring i lagen om elektronisk kommunikation. Utskottet förtydligar också i sammanhanget att förändringen av omfånget av det särskilda tvistlösningsförfarandet i lagen om elektronisk kommunikation omfattar alla tvister som ytterst grundar sig på denna lag.

Utskottet framhåller att regeringens lagförslag innebär en välkommen modernisering av lagstiftningen som kommer att underlätta för både myndigheten och användare av tillståndspliktiga radiosändare. Genom de föreslagna ändringarna anser utskottet att lagstiftningen blir mer ändamålsenlig samt mer förutsebar och mer rättssäker.

Utskottet konstaterar vidare att frågor om tillgången till olika former av elektroniska kommunikationer är väl uppmärksammade och att omfattande insatser sker för att öka delaktigheten i informationssamhället. I betänkandet behandlas även frågor om konkurrens på bredbandsmarknaden, IT och miljön samt elektroniska fakturor.

Utskottet avstyrker samtliga motionsförslag, bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Fem reservationer (s, v, mp) finns i betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
IT-politiskt delmål för tillgänglighet	7
Delaktighet i informationssamhället	15
Lagändringar	18
Tillgång till elektroniska kommunikationer	25
Strukturell separation och konkurrens på bredbandsmarknaden	35
IT och miljön	40
E-fakturering	45
Reservationer	47
1. IT-politiskt delmål för tillgänglighet, punkt 1 (s, v, mp)	47
2. Delaktighet i informationsamhället, punkt 2 (s, v, mp)	47
3. Tillgång till elektroniska kommunikationer, punkt 5 (s, v, mp)	48
4. Strukturell separation och konkurrens på bredbandsmarknaden, punkt 6 (s, v, mp)	50
5. IT och miljön, punkt 7 (s, v, mp)	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	53
Propositionen	53
Följdmotionen	53
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	53
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	57
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	72
 <i>Tabell</i>	
Sveriges konkurrenskraft genom bredband gentemot andra länder, 2009	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. IT-politiskt delmål för tillgänglighet

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om delmål 3 inom det IT-politiska målet (avsnitt 7 i propositionen). Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:193 punkt 3 och avslår motionerna 2009/10:T6 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp) yrkande 2 och 2009/10:T481 av Emma Henriksson (kd).

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Delaktighet i informationssamhället

Riksdagen avslår motion 2009/10:T6 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp) yrkande 3.

Reservation 2 (s, v, mp)

3. Ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation utom såvitt avser 3 kap. 10 § och med de ändringarna av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna som framgår av utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2009/10:193 punkt 1.

4. Ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med den ändringen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 augusti 2010. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2009/10:193 punkt 2.

5. Tillgång till elektroniska kommunikationer

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:T230 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 16, 2009/10:T261 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda c), 2009/10:T281 av Peter Hultqvist och Carin Runeson (båda s), 2009/10:T291 av Katarina Brännström och Anna Tenje (båda m) yrkandena 1 och 2, 2009/10:T304 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda m) yrkandena 1 och 2, 2009/10:T336 av Peter Jonsson (s), 2009/10:T380 av Mats Pertoft och Bodil Ceballos (båda mp), 2009/10:T392 av Christer Engelhardt (s), 2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 11–15, 2009/10:T469 av Agneta Lundberg (s), 2009/10:T501 av Lena Hallengren m.fl. (s) yrkande 9, 2009/10:T527 av Berit Andnor m.fl. (s),

2009/10:T534 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 10,
2009/10:N369 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp) yrkande
2 och
2009/10:N475 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 5 och 6.

Reservation 3 (s, v, mp)

6. Strukturell separation och konkurrens på bredbandsmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:T6 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp) yrkande 1 och
2009/10:T386 av Lars Hjalmered och Tomas Tobé (båda m).

Reservation 4 (s, v, mp)

7. IT och miljö

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 7 och 8 samt
2009/10:T528 av Håkan Juholt (s).

Reservation 5 (s, v, mp)

8. E-fakturering

Riksdagen avslår motion

2009/10:T533 av Anna Tenje (m).

Stockholm den 18 maj 2010

På trafikutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (s), Jan-Evert Rådström (m), Oskar Öholm (m), Lisbeth Grönfeldt Bergman (m), Sven Bergström (c), Hans Stenberg (s), Eliza Roszkowska Öberg (m), Marie Nordén (s), Sten Bergheden (m), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Ingemar Vänerlöv (kd), Karin Svensson Smith (mp), Lars Mejern Larsson (s), Désirée Liljevall (s), Christer Winbäck (fp) och Solveig Zander (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i juli 2007 att tillkalla en särskild utredare (dir. 2007:111) med uppdrag att bl.a. undersöka behovet av vissa ändrade regler för tillståndsgivning enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Utredningens slutrapport *Effektivare signaler* (SOU 2008:72) redovisades i juli 2008. Betänkandet har remissbehandlats liksom därefter en av Näringsdepartementet utarbetad promemoria med förslag till ändringar i lagen om elektronisk kommunikation.

Regeringen har senare begärt in Lagrådets yttrande och sedermera valt att följa detta i propositionen *Tillgängliga elektroniska kommunikationer* (prop. 2009/10:193).

Inom Näringsdepartementet har vidare utarbetats promemorian *Samhälls-omfattande teletjänster: finansiering vid upphandling och höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet* (dnr N2009/9769/ITP). Förslaget har remissbehandlats.

Med anledning av den nu framlagda propositionen har 1 motion väckts. I detta betänkande behandlar utskottet även 28 motionsyrkanden om IT och elektroniska kommunikationer från 19 motioner från allmänna motions-tiden 2009.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut samt motionsförslagen återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2 och utskottets lagförslag redovisas i bilaga 3.

Trafikutskottet har till konstitutionsutskottet överlämnat lagförslaget som gäller 3 kap. 10 § i lagen om ändring i lagen om elektronisk kommunikation eftersom denna lagparagraf också är föremål för ändringsförslag i propositionen *En ny radio- och tv-lag* (prop. 2009/10:115). Trafikutskottet har överlämnat nämnda lagförslag för att uppnå en lagteknisk samordning mellan lagförslagen.

I sammanhanget kan nämnas att infrastrukturminister Åsa Torstensson vid möte den 19 januari 2010 har informerat utskottet om regeringens bredbandsstrategi som beslutades i november 2009 (dnr N2009/8317/ITP). Utskottet har även haft ett informationsmöte den 18 mars 2010 med generaldirektör Göran Marby, Post- och telestyrelsen, om aktuella frågor på myndighetens dagordning.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att delmål 3 Tillgänglighet och säkerhet, inom det IT-politiska målet, upphävs och ersätts med målet att Sverige ska ha bredband i världsklass och att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Målet ska i första hand uppnås genom väl fungerande marknader.

Vidare föreslås en modernisering och effektivisering av reglerna för tillstånd att använda radiosändare i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Tillstånd att använda radiosändare ska kunna avse inte bara rätt att använda en viss radiosändare, utan också en generell rätt att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Den som har ett sådant tillstånd ska inte behöva något särskilt tillstånd för varje enskild radiosändare. När efterfrågan på tillstånd att använda radiosändare överstiger utbudet, ska tillstånd som utgångspunkt alltid fördelas efter ett allmänt inbjudningsförfarande.

Giltighetstiden för tillstånd att använda en viss radiosändare, som utgör majoriteten av alla tillstånd, ska som huvudregel förlängas med maximalt fem år när giltighetstiden går ut, utan att det behövs någon särskild ansökan om detta. Tillståndsmyndigheten ska dock under vissa angivna förutsättningar kunna besluta att inte förlänga giltighetstiden eller medge förlängning med en kortare tid eller på ändrade villkor. Giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme ska däremot inte kunna förlängas.

Tillstånd att använda radiosändare ska kunna hyras ut efter medgivande av tillståndsmyndigheten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

Sekretess ska gälla i ärenden om meddelande av tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan för uppgifter i ansökningar och bud eller som i övrigt hänför sig till ärendet, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Det särskilda tvistlösningsförfarandet i lagen om elektronisk kommunikation ska omfatta alla tvister som rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Utskottets överväganden

IT-politiskt delmål för tillgänglighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till nytt delmål för tillgänglighet inom det IT-politiska målet. Ett motionsyrkande om att inte godkänna regeringens förslag till nytt delmål avslås liksom ett motionsförslag om behovet av tydliga mål för utbyggnaden av IT-infrastruktur. Utskottet välkomnar det nya målet som understryker både användarnas behov och betydelsen av en väl fungerande bredbandsinfrastruktur. Utskottet instämmer med regeringen i utgångspunkten att infrastrukturinvesteringarna ska vara marknadsdrivna. Utskottet välkomnar vidare att regeringen tagit initiativ till ett betydande antal åtgärder för att främja bredbandsutbyggnaden i landet.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Bakgrund

Nuvarande målstruktur

Politiken som styr tillgänglighet till IT-infrastruktur omfattas av målet för politiken för informationssamhället. Målet för detta är säkra, robusta och lättillgängliga kommunikationer som i första hand tillhandahålls genom effektivt fungerande marknader. Det ska finnas ett stort utbud av tjänster som underlättar vardagen för hushåll och företag i hela landet (prop. 2008/09:100, bet. 2008/09:TU1, rskr. 2008/09:154). Utöver detta övergripande mål har riksdagen beslutat om mål för IT-politiken och för sektorn elektronisk kommunikation.

Målet för IT-politiken är att Sverige ska vara ett hållbart informations-samhälle för alla (prop. 2004/05:175, bet. 2005/06:TU4, rskr. 2005/06:142). Det IT-politiska målet preciseras i tre delmål:

- Delmål 1 *Kvalitet* anger att IT ska bidra till att förbättra livskvalitet och till att förbättra och förenkla vardagen för människor och företag.
- Delmål 2 *Hållbar tillväxt* anger att IT ska användas för att främja hållbar tillväxt.
- Delmål 3 *Tillgänglighet och säkerhet* anger att en effektiv och säker IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet ska finnas tillgänglig i alla delar av landet, bl.a. för att ge människor tillgång till interaktiva offentliga e-tjänster.

För sektorn elektronisk kommunikation har riksdagen beslutat följande mål (prop. 2002/03:110, bet. 2002/03:TU6, rskr. 2002/03:228): Enskilda, företag och myndigheter ska få tillgång till effektiva och säkra elektroniska kommunikationer. De elektroniska kommunikationerna ska ge största möjliga utbyte när det gäller urvalet av överföringstjänster samt deras pris och kvalitet. Sverige ska i ett internationellt perspektiv ligga i framkant i dessa avseenden. De elektroniska kommunikationerna ska vara hållbara, användbara och tillgodose framtidens behov. De främsta medlen för att uppnå detta ska vara att skapa förutsättningar för en effektiv konkurrens utan snedvridningar och begränsningar samt att främja internationell harmonisering. Staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden.

Regeringens bredbandsstrategi

Regeringen presenterade i november 2009 en nationell bredbandsstrategi för att tydliggöra politikens inriktning på området (dnr N2009/8317/ITP). Det övergripande målet i denna strategi är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Det framhålls att en hög användning av IT och Internet är bra för Sverige både vad gäller tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga och att detta bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle. Det betonas vidare att en hög användning av IT och Internet också hjälper till att möta utmaningar i form av en ökad globalisering, klimatförändringar och en åldrande befolkning i ett glest bebyggt land. Regeringen understryker att en förutsättning för att möta utmaningarna är att det finns tillgång till bredband med hög överföringshastighet i hela landet.

I bredbandsstrategin fastställs målen att 2020 bör 90 % av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s och att 2015 bör 40 % ha tillgång till bredband med den hastigheten. Regeringen understryker vikten av att svenska företag och hushåll i alla delar av landet kan dra nytta av de möjligheter som tillgång till kraftfullt bredband ger. Målet är att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Utgångspunkten i strategin är att elektroniska kommunikationstjänster och bredband tillhandahålls av marknaden. Regeringen slår fast att det är marknadens uppgift att göra investeringar i infrastruktur och att staten inte ska styra marknaden eller den tekniska utvecklingen. Det betonas att statens huvudsakliga roll är att skapa goda förutsättningar för marknaden och undanröja hinder för utvecklingen, bl.a. genom att se till att det finns en relevant reglering.

För att bidra till att målen i bredbandsstrategin uppfylls föreslår regeringen ett antal åtgärder inom fem insatsområden. Det handlar bl.a. om att ge bra förutsättningar för en fungerande konkurrens, att införa en delvis ny modell för frekvensförvaltning (vilket sedermera föreslagits i här behandlad proposition) och att främja investeringar i bredband i mer glesbebyggda områden.

Propositionen

Regeringen framhåller att genom den bredbandsstrategi som beslutades i november 2009 har bredbandspolitiken fått en ny inriktning där utvecklingen inom området i första hand är marknadsdriven. Regeringen anser därför att ett nytt övergripande mål för bredbandspolitiken bör utformas i enlighet med den nya bredbandspolitik och de mål som regeringen beslutat om genom bredbandsstrategin.

Regeringen pekar på att Sverige och övriga länder i Europa står inför en teknikutveckling som kommer att medföra fortsatt stora investeringar och att utgångspunkten är att marknaden kommer att göra de nödvändiga infrastrukturinvesteringarna. Statens roll är att verka för att marknaden fungerar effektivt och att marknadsaktörerna ges riktiga förutsättningar för sin verksamhet genom bl.a. ändamålsenlig reglering. Regeringen konstaterar vidare att allt fler tjänster i samhället blir åtkomliga via Internet, vilket i sin tur kräver att företag och hushåll kan ta del av dessa.

Regeringen bedömer att det finns skäl att ersätta det riksdagsbundna delmålet för *Tillgänglighet och säkerhet* med ett nytt mål som speglar såväl användarnas behov som betydelsen av en väl fungerande marknad. Regeringen föreslår följaktligen att det befintliga IT-politiska delmålet *Tillgänglighet och säkerhet* upphävs och ersätts med följande nya delmål 3: Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Enligt regeringens bedömning ligger det nya delmålet väl i linje med de tidigare beslutade IT-politiska målen och kommer att bidra till måluppfyllelsen av dessa mål. Övriga mål som beslutats bör därför enligt regeringen inte ändras. Då delmålet som upphävs inte enbart omfattar tillgänglighet utan även säkerhet, så berörs även informationssäkerhetspolitiken. Regeringen anser emellertid att denna del av IT-politiken redan omfattas av målet för politiken för informationssamhället.

Regeringen förtydligar att definitionen av bredband i världsklass naturligen kommer att förändras i takt med användarnas efterfrågan samt teknik- och tjänsteutvecklingen. Utgångspunkten är att det ska vara ett teknikneutralt begrepp men att det i övrigt är dynamiskt och föränderligt över tiden.

Motionerna

I *motion 2009/10:T6 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp)* anføres att regeringen inte lämnar några förslag på reella operativa insatser för att nå det föreslagna nya IT-politiska delmålet. Motionärerna föreslår därför i *yrkande 2* att regeringens förslag om att ersätta nuvarande delmål 3 om tillgänglighet och säkerhet med ett nytt delmål 3 avslås.

Emma Henriksson (kd) understyrker i *motion 2009/10:T481* behovet av tydliga mål, visioner och strategier för utbyggnaden av IT-infrastruktur. Motionären anför att med tydligt uttalade mål från regeringens sida blir

det lättare för alla aktörer, från myndigheter och kommuner till företag och medborgare, att veta vad som kan förväntas av dem och när. För att Sverige ska behålla sin tätposition på IT-området betonar motionären bl.a. att IT-infrastrukturen måste fortsätta att byggas ut och att regleringen av marknaden måste syfta till konkurrensneutralitet. För att marknaden och olika offentliga aktörer ska kunna göra långsiktiga bedömningar om investeringsbehov framhålls att det är väsentligt med tydliga och uppdaterade politiska mål för hastighet och täckningsgrad.

Utskottets ställningstagande

Nytt IT-politiskt delmål

Utskottet vill inledningsvis ansluta sig till beskrivningen i regeringens bredbandsstrategi om att en hög användning av IT och Internet är bra vad gäller tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga. Det bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle. Det är avgörande för företagares möjligheter att utveckla sin verksamhet och därigenom ge möjlighet till nya jobb. Det hjälper också till att möta utmaningar i form av en ökad globalisering, klimatförändringar och en åldrande befolkning. Liksom regeringen anser utskottet att en förutsättning för att möta utmaningarna är att det finns tillgång till bredband med hög överföringshastighet.

Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. När allt fler tjänster i samhället blir digitala måste alla ges möjlighet att koppla upp sig. Det handlar om att ha en fungerande vardag. Det är också en demokrati- och rättighetsfråga. En väl utbyggd bredbandsinfrastruktur är en viktig förutsättning för att alla ska ha tillgång till och kunna delta i informationssamhället.

Liksom regeringen anser utskottet att utgångspunkten ska vara att marknaden kommer att göra de nödvändiga infrastrukturinvesteringarna och att statens huvudsakliga roll är att skapa goda förutsättningar för marknaden.

Utskottet instämmer med regeringen i behovet av att ersätta det befintliga IT-politiska delmålet om tillgänglighet och säkerhet med ett mål som understryker både användarnas behov och betydelsen av en väl fungerande bredbandsinfrastruktur. Utskottet bejakar följaktligen regeringens förslag till nytt delmål för tillgänglighet inom det IT-politiska området.

Utskottet vill i sammanhanget även välkomna de ambitiösa målen i regeringens bredbandsstrategi. Dessa pekar enligt utskottets mening tydligt ut riktningen för framtiden och kompletterar väl de IT-politiska målen och målet som sedan tidigare gäller för sektorn elektronisk kommunikation. Utskottet understryker vikten av att det finns tydliga politiska mål med en hög ambition som kan bidra till att driva utvecklingen framåt på såväl kort som lång sikt. Enligt utskottets mening bidrar den nu föreslagna delmålsändringen tillsammans med övriga fastlagda mål till detta. Syftet med motion 2009/10:T481 (kd) torde härigenom vara väl tillgodosett varför motionen avstyrks.

Insatser för att uppnå delmålet för tillgänglighet

I motion T6 (s, v, mp) yrkande 2 anförs att det saknas förslag för att nå det föreslagna nya IT-politiska delmålet för tillgänglighet. Utskottet vill med anledning av detta inledningsvis peka på att det av Post- och telestyrelsens (PTS) bredbandskartläggning för 2009 (PTS-ER-2010:5) framgår att en genomgång av ett urval aktuella bredbandsmätningar ger bilden av Sverige som en ledande bredbandsnation. I samtliga fall hamnar Sverige i den absoluta toppen.

Sveriges konkurrenskraft genom bredband gentemot andra länder, 2009

Ansvarig utgivare/ Organisation	Mätning/ Namn på studie	Sveriges rankning
EU-kommissionen	Broadband Performance Index	1
ITU (Internationella teleunionen)	The ICT Development Index	1
London Business School	Connectivity Scorecard	2*
Economist Intl. Unit	E-readiness rankings	2
World Economic Forum	Networked Readiness Index	2
ECTA	Broadband Scorecard	3
Oxford Said B. School	Broadband Quality Score	4

* I regeringens proposition anges att i 2010 års Connectivity Scorecard (www.connectivityscorecard.org) ligger Sverige på första plats och har därigenom sedan förra mätningen gått om USA.

Utskottet noterar att enligt PTS visar en analys av tidigare års mätningar dels att Sverige tillsammans med övriga nordiska länder legat i den absoluta frontlinjen i flera år, dels att försprånget gentemot andra länder, främst belägna i Asien, snabbt har minskat. PTS anför dock att om Sverige ska kunna fortsätta ligga i framkant krävs förutsättningar som möjliggör att infrastruktur med hög kapacitet kan byggas ut och vidareutvecklas i hela landet. Utskottet välkomnar i detta sammanhang de åtgärder som ingår i regeringens bredbandsstrategi, varigenom regeringen fortsätter arbetet med att förbättra konkurrensen och förutsättningarna för marknadens aktörer.

Utskottet påminner om att regeringen i budgetpropositionen för 2010 har föreslagit satsningar på infrastruktur för bredband omfattande 625 miljoner kronor under perioden 2010–2012 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 22 och 23). Satsningarna avser stöd till att lägga kanalisation när annan infrastruktur byggs, åtgärder för att säkerställa driftsäkra och robusta kommunikationer samt satsningar inom ramen för landsbygdsprogrammet som en del av den europeiska ekonomiska återhämtningsplanen.

Som underströks av jordbruksminister Eskil Erlandsson i en interpellationsdebatt den 20 april 2010, har projektstöd för bredbandsutbyggnad sedan programstarten sommaren 2007 varit möjlig inom ramen för landsbygdsprogrammet, som löper fram till 2013, om det har varit fråga om småskaliga infrastrukturensatsningar inom programåtgärden för grundläggande tjänster på landsbygden. Budgeten för denna åtgärd är totalt för

programperioden 189 miljoner kronor. Åtgärden ska dock förutom bredband också inrymma andra satsningar såsom utveckling av kommersiell och offentlig service. Under sommaren 2009 beslutades att göra ändringar i landsbygdsprogrammet för att kunna ta emot nya medel från den europeiska ekonomiska återhämtningsplanen för bredbandsutbyggnad. Sverige tillfördes ca 190 miljoner kronor från EU under förutsättning att Sverige medfinansierade satsningen med ca 63 miljoner kronor. Syftet med detta stöd är att med utgångspunkt i lokala behov öka tillgängligheten till bredband i landets glesbefolkade områden så att alla får möjlighet att delta i informationssamhället och få del av kommersiell och offentlig service.

Utskottet vill framhålla att PTS inom ramen för sin verksamhet ska arbeta för att målen för regeringens bredbandsstrategi ska nås. Regeringen har i regleringsbrevet för 2010 avseende PTS (dnr N2009/9298/ITP m.fl.) gett myndigheten i uppdrag att redovisa detta arbete. Redovisningen ska bl.a. omfatta nedanstående uppdrag.

- PTS ska, i samråd med relevanta myndigheter, utreda och ge förslag på hur tillgången till bredband kan säkerställas i alla delar av landet. Förslaget ska syfta till att främja uppfyllelsen av målet om att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Uppdraget ska fokusera på hur lämpliga frekvensband för elektroniska kommunikationer, med goda yttäckande egenskaper, kan användas för ökad tillgänglighet i områden som saknar tillgång till bredband eller har bredband med låg kapacitet och kvalitet. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 28 maj 2010.
- PTS ska, liksom tidigare år, följa bredbandsutbyggnaden i Sverige och rapportera resultatet till regeringen. Fokus i uppdraget är att beskriva och analysera bredbandstillgången, och omfattar bl.a. en geografisk kartläggning av de områden där det finns respektive saknas förutsättningar för tillgång till bredband. Tillgången ska redovisas särskilt i förhållande till målen i bredbandsstrategin. Syftet med uppdraget är att regeringen ska kunna följa utvecklingen på marknaden och vidta åtgärder vid behov. Uppdraget ska redovisas senast den 30 maj 2011.
- PTS ska, efter samråd med relevanta myndigheter, ta fram förslag till hur utvecklingen mot målen i bredbandsstrategin ska följas upp. Utgångspunkten ska vara de insatsområden som regeringen har formulerat. En del av den löpande uppföljningen bör enligt uppdraget bestå i att följa de tekniska och marknadsmässiga förutsättningarna som är nödvändiga för att målen ska nås samt hur beslutade offentliga insatser påverkar utvecklingen. PTS ska i förslaget till uppföljning definiera nyckelindikatorer som löpande kan följas upp och som är av betydelse för måluppfyllelsen. Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2010.

- PTS ska beskriva exempel på regionala och lokala initiativ samt privat-offentlig samverkan som främjar utbyggnaden av bredband samt föreslå hur sådana initiativ kan främjas inom ramen för den marknadsbaserade inriktning som ska gälla enligt bredbandsstrategin. Det anges i uppdraget att det i dag finns flera exempel på sådana initiativ och att det finns behov av att samla och sprida erfarenheterna från dessa projekt. PTS ska därför inom ramen för uppdraget även redovisa en handlingsplan för hur myndigheten ska arbeta med spridningen av de goda exemplen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2010.
- PTS ska se över nuvarande former för planering av grävarbeten i offentlig och privat regi och lämna förslag på förbättrad samordning, informationshantering och koordinering. Syftet är att underlätta samverkan mellan olika aktörer vid utbyggnad av infrastruktur och att öka konkurrensmöjligheterna på fysisk infrastrukturnivå i elektronisk kommunikation i samband med utbyggnad av nät för hög överföringshastighet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2010.
- PTS ska inom ramen för den ordinarie verksamheten bistå de myndigheter som har i uppdrag att hantera stöd för utbyggnad av bredband enligt förordning (2008:81) om stöd till samtidig anläggning av kanalisation vid utbyggnad eller ombyggnad av annan infrastruktur och förordning (2007:481) om landsbygdsutvecklingsåtgärder.

Bredbandsstrategin kommer att utvärderas 2012. Utskottet välkomnar en sådan översyn och konstaterar att det därigenom skapas utrymme för eventuella justeringar av strategin i god tid före 2015 då mål ska vara uppfyllda.

Utskottet vill också framhålla att regeringen har gett Trafikverket i uppdrag (dnr N2010/493/ITP) att, i samråd med PTS, lämna förslag till en modell för prövning av anläggning av kanalisation för IT-infrastruktur vid arbeten inom vägområde för det fall kanalisation för IT-infrastruktur saknas. Det förtydligas att anledningen till uppdraget är att tillgång till kanalisation är en viktig förutsättning för att underlätta och stimulera en fortsatt utbyggnad av bredband.

Vidare beslutade regeringen i mars 2010 propositionen *En enklare plan- och bygglag* (prop. 2009/10:170). Här föreslås bestämmelser om att kommunerna ska ta hänsyn till möjligheterna att ordna elektronisk kommunikation vid planläggning och ärenden om bygglov. Dessutom föreslås att kommunen i detaljplan får bestämma markreservat för anordningar för elektroniska kommunikationsnät. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 2 maj 2011. Utskottet noterar också att Boverket i regleringsbrevet för 2010 (dnr M2009/4802/A [delvis]) har fått i uppdrag att ta fram vägledning om hur infrastruktur för elektronisk kommunikation ska tillgodoses vid planering och prövning av bygglov enligt plan- och bygglagstiftningen. Boverket ska i samband med detta ta fram vägledning för hur frågan kan hanteras i praktiken t.ex. vad gäller kvartersmark och allmänna platser. I uppdraget ingår att sprida information om resultatet av uppdraget till kom-

muner, länsstyrelser och andra berörda. En redovisning av uppdragets resultat, arbetsprocess och hur resultatet spridits ska lämnas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 31 december 2010.

Utskottet välkomnar också att regeringen den 25 mars 2010 beslutade att inrätta ett bredbandsforum inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i syfte att främja utbyggnaden av bredband i hela landet (dnr N2010/2461/ITP [delvis]). Forumet ska vara en mötesplats för dialog och samverkan mellan regeringen, myndigheter, organisationer och företag som verkar på den svenska bredbandsmarknaden, och syftet är att hitta konstruktiva lösningar som bidrar till en ökad samverkan om utbyggnad av bredband för att nå målen som anges i bredbandsstrategin. Forumet förväntas bl.a. aktivt arbeta för att undanröja de hinder för bredbandsutbyggnad som identifieras.

Vidare har regeringen gett Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analys (Tillväxtanalys) i uppdrag att göra en kartläggning av IT-användning och behovet av accesskapacitet hos småföretag i olika branscher och i olika typer av landsbygd (dnr N2009/9578/KLS m.fl.). Syftet är att kunna följa hur småföretag på landsbygden utnyttjar det pågående teknikskiftet, dvs. övergången till bredband med allt högre kapaciteter, och vilken typ av tjänster företagen använder med de olika accesskapaciteter de har tillgång till. Uppdraget ska slutredovisas den 31 oktober 2010.

Regeringen har också gett Kungl. Tekniska högskolan (KTH) i uppdrag att utarbeta ett förslag till handlingsprogram för att stimulera småföretagens IT-användning (dnr N2010/1877/ITP). Uppdraget innebär bl.a. att göra en nulägesanalys och att lämna förslag till insatsområden som bör prioriteras.

Utskottet vill också påminna om att det under 2009 inom ramen för det s.k. HUS-avdraget infördes en möjlighet att få skattereduktion för vissa arbetskostnader när en ledning för elektronisk kommunikation ansluts till hus. Möjligheten till avdrag minskar kostnaden för och främjar därigenom uppgraderingen av accessnät för elektronisk kommunikation i hela landet.

Av redovisningen ovan framgår att regeringen tagit initiativ till ett betydande antal åtgärder ägnade att främja bredbandsutbyggnaden i landet. Utskottet förutsätter att regeringen även fortsatt bedriver ett aktivt arbete för att Sverige ska vara ett informationssamhälle för alla. Utskottet föreslår därför att riksdagen antar regeringens förslag till nytt delmål för tillgängligheten inom det IT-politiska målet och avstyrker följaktligen motion 2009/10: T6 (s, v, mp) yrkande 2.

Delaktighet i informationssamhället

Utskottets förslag i korthet

Utskottet konstaterar att omfattande insatser sker för att göra Sverige till ett informationssamhälle för alla. Syftet med motionsförslaget om att skapa ökad delaktighet i informationssamhället blir därmed tillgodosett. Motionsförslaget avslås följaktligen av riksdagen.

Jämför reservation 2 (s, v, mp).

Motionen

I motion 2009/10:T6 yrkande 3 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp) efterlyses insatser för att sluta den digitala klyftan. Motionärerna påtalar att så många som tre miljoner svenskar mer eller mindre står utanför det digitala samhället. Motionärerna anser följaktligen att särskilda insatser bör övervägas riktade mot bl.a. skolbarn och lärare. Åtgärder efterlyses även gentemot de svenskar som står utanför det digitala samhället, t.ex. genom statliga medel till folkbildningsinsatser. Vidare framhålls att det offentliga samhällets information och fakta, exempelvis på museer och bibliotek, ska ha hög tillgänglighet till IT. Motionärerna understryker också vikten av att förutsättningarna för att använda datakommunikation är likvärdiga över hela landet. Motionärerna anser i sammanhanget att staten måste ta ett stort organisatoriskt ansvar för utbyggnaden av bredband med hög kapacitet. Motionärerna konstaterar vidare att inom landsbygdsprogrammet som löper 2007–2013 och som har en total omslutning på 35 miljarder kronor används endast 250 miljoner kronor till utbyggnad av bredband. Motionärerna vill inför nästa programperiod som inleds 2014 se över möjligheterna att kanalisera en större del av programmets resurser till marknadskompletterande utbyggnad av digital infrastruktur i gles- och landsbygd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) inom ramen för det nu avslutade projektet Internetframsyn föreslagit att fokus skiftas från att tala om en ”digital klyfta” till att i stället tala om en ”digital trappa”. Begreppet ”den digitala klyftan” anses beskriva verkligheten dåligt; en uppdelning i de som kan och de som inte kan bedöms vara en alltför hård generalisering. I stället förordas en mer nyanserad bild av användarnas kunskaper, ”den digitala trappan”, där det finns flera olika nivåer i den digitala kompetensen, och där de olika nivåerna (trappstegen) inte är desamma utan ständigt förändras i takt med den tekniska utvecklingen. Utskottets ställer sig bakom denna beskrivning.

En väl utbyggd bredbandsinfrastruktur är en viktig förutsättning för att alla ska kunna delta i informationssamhället. Utskottet har i föregående avsnitt om det IT-politiska målet för tillgänglighet utförligt redovisat det stora antal åtgärder som regeringen vidtagit för att främja tillgången till bredband. Utskottet vill dock med anledning av motion 2009/10:T6 (s, v, mp) yrkande 3 också framhålla att regeringen kompletterat dessa åtgärder med ett flertal insatser som syftar till att främja medborgarnas IT-kompetens och delaktighet i informationssamhället.

Utskottet kan i sammanhanget bl.a. peka på att regeringen hösten 2008 gav Skolverket i uppdrag att bl.a. bedöma vilket utvecklingsbehov som fanns när det gällde IT-användningen i skolan och att föreslå eventuella insatser (dnr U2008/8081/S). Skolverket redovisade uppdraget i augusti 2009 (dnr 84-2008:3780). Verket påminner i rapporten om att det är skolhuvudmännen som har det övergripande ansvaret för skolors IT-användning. Skolverket bedömer dock att informationsteknikens möjligheter i lärande och organisationsutveckling bör utnyttjas mer effektivt. Det förtydligas att det inte är något självändamål att öka IT-användningen i klassrummet; det viktiga är att identifiera hur ämnesundervisningen kan bli bättre med hjälp av IT. Verket bedömer vidare att bl.a. digital kompetens behöver lyftas fram i de nya läroplanerna och lärarna få kompetensutveckling på IT-området. De förslag till insatser som presenteras i rapporten uppges få rum inom ramen för antingen det regeringsuppdrag om IT i skolan som verket har i dag, eller inom ramen för uppdrag om exempelvis utarbetande av nya styrdokument.

Regeringen gav vidare i juni 2009 i uppdrag åt Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) att utarbeta ett underlag för en nationell handlingsplan för e-inkludering (dnr N2009/4917/ITP). Myndigheten överlämnade i augusti 2009 rapporten *Rätt från början – underlag till handlingsplan för e-inkludering* (2009/0070) med tolv förslag till insatser. Rapporten betonar att inom ramen för e-inkluderingsområdet är digital kompetens en nyckelfråga. Det konstaterades att det i Sverige saknas en samlad strategi för att säkerställa att alla får möjlighet att skaffa sig de grundläggande kunskaper som krävs för att vara delaktig i det digitala samhället. Det konstaterades vidare att insatser som finns från skola, vuxenutbildning, bibliotek, folkbildning, utbildningsföretag etc. är inte kartlagda. Handisam föreslog därför bl.a. att en statlig utredning tillsätts för att först kartlägga insatserna för digital kompetens och sedan föreslå en nationell strategi. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Regeringen har även i september 2008 givit Högskolan i Jönköping i uppdrag att genomföra en mätning och analys av digitala klyftor (dnr IJ2008/1908/DEM). I uppdraget underströks vikten av sådana mätningar för att kunna diskutera prioriteringar när det gäller åtgärder för att minska klyftorna. Uppdraget redovisades sedermera i februari 2009 i rapporten *Den digitala klyftan – En uppföljning* (dnr IJ2009/249/DEM). I rapporten

konstateras att den digitala klyftan i Sverige minskar men att användningen av Internet ökar långsamt för äldre med låg inkomst och låg utbildning.

Utskottet vill också framhålla att regeringen har givit Folkbildningsrådet i uppdrag att under 2007 och 2008 genomföra särskilda insatser i syfte att förbättra förutsättningarna för äldre och andra berörda grupper att använda den moderna tekniken och därmed öka den digitala delaktigheten (dnr U2006/9499/BIA/SV [delvis]). Folkbildningsrådet överlämnade rapporten *Demokrati och digital delaktighet* till regeringen i februari 2009. Rådet föreslog i rapporten bl.a. att digital delaktighet bör hanteras som strategisk ledningsfråga i studieförbund och folkhögskolor. Folkbildningsrådet har sedermera i oktober 2009 också följt upp rapporten med idéskriften *Fem nycklar till digital framgång* som syftar till att inspirera till nya kreativa insatser inom alla delar av folkbildningen.

Ett projekt i samverkan mellan biblioteken och folkbildningen är IKT-lyftet som startade den 1 september 2009 på initiativ av länsbiblioteken och med medel från Statens kulturråd. IKT-lyftet är ett tvåårigt nationellt övergripande projekt och syftar till att utveckla samverkan, resurser och metoder mellan folkbibliotek och folkbildning nationellt, regionalt och lokalt för att öka användningen av Internet, e-tjänster och digital information. Den slutliga målgruppen är de vuxna som inte är vana att använda Internet som vardagsredskap. Utskottet välkomnar detta initiativ.

Beträffande den framtida utformningen av landsbygdsprogrammet som tas upp i motionen konstaterar utskottet att denna är nära sammankopplad till den framtida utformningen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) och dess andra pelare som avser landsbygdsutveckling. Utskottet noterar att diskussionen om utformningen av den framtida gemensamma jordbrukspolitiken har inletts och att EU-kommissionen planerar att lämna ett meddelande om detta innan årets slut.

Utskottet anser sammanfattningsvis att omfattande insatser sker för att stärka delaktigheten i IT-samhället i enlighet med de mål som riksdagen lagt fast för IT-politiken. Utskottet bedömer därför att något initiativ från riksdagens sida i denna fråga inte behövs. Motion 2009/10:T6 (s, v, mp) yrkande 3 avstyrks följaktligen.

Lagändringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) med följande ändringar.

- Tidpunkten för lagändringarnas ikraftträdande bestäms till den 1 augusti 2010.

- Ett tillägg görs i övergångsbestämmelserna vad gäller förslaget till lag om ändring i lagen om elektronisk kommunikation. Tillägget innebär att den nya bestämmelsen enligt vilken tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme inte får förlängas, inte ska tillämpas vid prövning av sådana tillstånd som förlängts *före* ikraftträdandet av de nya bestämmelserna men som, efter överklagande, ska prövas av förvaltningsdomstol *efter* ikraftträdandet av dessa bestämmelser.

Utskottet förtydligar också att förändringen av omfånget av det särskilda tvistlösningsförfarandet i lagen om elektronisk kommunikation omfattar alla tvister som ytterst grundar sig på denna lag.

Befintlig reglering

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås bl.a. genom att konkurrensen främjas. Post- och telestyrelsen (PTS) är den myndighet som bl.a. beslutar om skyldigheter och i övrigt prövar frågor om t.ex. tillstånd och handlägger ärenden samt utövar tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Rätten att använda radiofrekvenser för elektronisk kommunikation är kopplad till rätten att använda radiosändare. För att få använda radiosändare krävs tillstånd i enlighet med bestämmelserna i 3 kap. LEK. Utgångspunkten i lagen är att tillstånd att använda radiosändare ska beviljas om ett antal förutsättningar är uppfyllda, t.ex. att det kan antas att radiosändaren kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer och att radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet. Antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme får dock begränsas om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser.

När det uppkommer fråga om att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte räcker för alla som vill ha tillstånd, ska tillstånd normalt beviljas efter allmän inbju-

dan till ansökan. Ett allmänt inbjudningsförfarande ska också tillämpas när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas. Som grund för tillståndsprövningen ska ligga antingen ett jämförande urvalsförfarande (s.k. skönhetstävling) eller ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande (auktion) eller en kombination av dessa förfaranden.

Tillstånd att använda radiosändare får enligt LEK förenas med villkor om t.ex. det frekvensutrymme som tillståndet avser, täckning och utbyggnad inom landet, antennens samt i övrigt radiosändarens beskaffenhet. Beviljade tillstånd ska enligt bestämmelserna vara tidsbegränsade.

Enligt lagen får vidare ett tillstånd eller del av ett tillstånd att använda radiosändare överlåtas (s.k. andrahandshandel) efter medgivande av PTS. Förvärvaren övertar då överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt LEK för tiden efter medgivandet.

Propositionen

Ändrade regler för tillstånd att använda radiosändare

Regeringen konstaterar inledningsvis att de nuvarande bestämmelserna i 3 kap. LEK om rätt att använda radiosändare härstammar från telelagen (1993:597) och lagen (1993:599) om radiokommunikation och att dessa bestämmelser i huvudsak har förts över oförändrade till LEK trots att det skett en enorm teknisk och marknadsmässig utveckling sedan deras tillkomst.

Regeringen understryker att området för elektronisk kommunikation kännetecknas av en snabb teknisk utveckling och kontinuerlig marknadsutveckling. Det framhålls bl.a. att konvergensen inom sektorn gör att man i allt högre utsträckning kan använda olika typer av tekniker för att leverera samma typ av innehåll, t.ex. är det numera möjligt att se på tv i en mobiltelefon. Regeringen framhåller att det i dagens situation, med alltmer ökad efterfrågan på radiofrekvenser, finns anledning att vidta åtgärder för att undanröja eventuella hinder och se till att regelsystemet är utformat så att det bidrar till ett så effektivt resursutnyttjande som möjligt. Regeringen bedömer att det finns behov av en moderniserad och mer ändamålsenlig lagstiftning som är anpassad till dagens behov. Regeringen anser att förvaltningen av radiofrekvenser bör bli effektivare och mer förutsebar för att kunna möta de utmaningar som teknik- och marknadsutvecklingen för med sig och för att bättre kunna bidra till samhällsnyttan.

PTS fattar i dag i vissa fall beslut om att en operatör får använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme, s.k. blocktillstånd. Regeringen konstaterar dock att det i dagsläget saknas en uttrycklig möjlighet i lagen att meddela tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. För att kunna åstadkomma en så enkel och effektiv frekvensanvändning som möjligt föreslås att en sådan möjlighet införs i LEK. Sådana

tillstånd ska enligt regeringen kunna förenas med villkor i enlighet med vad som i relevanta delar gäller i dag för tillstånd att använda enskilda radiosändare. Vidare konstateras att det för närvarande krävs att den som har fått ett blocktillstånd även ansöker om tillstånd för varje enskild radiosändare som ska användas inom ramen för detta tillstånd, vilket kan röra sig om tusentals sändare. Eftersom tillståndshavaren själv planerar frekvensanvändningen inom det tilldelade frekvensutrymmet och placerar sändare så att skadlig störning undviks, ifrågasätter regeringen att även PTS måste pröva de enskilda sändarna. För den som har fått tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme föreslår regeringen därför att det *inte* bör gälla något tillståndskrav för att använda enskilda radiosändare inom ramen för detta tillstånd. Härigenom anser regeringen att onödig administration kan undvikas för såväl tillståndshavarna som PTS.

Det anförs i propositionen att det som regel inte råder konkurrens om tillstånd att använda en viss radiosändare. PTS prövning av en ansökan där tillståndshavaren vill ha ett nytt tillstånd när giltighetstiden för det befintliga tillståndet löper ut är i dag mer av en formalitet förutsatt att användningen inom ramen för det tidigare tillståndet inte ändras. Varje år hanteras tusentals sådana tillstånd, och enligt regeringens mening kan denna tillståndshantering rationaliseras betydligt. Det föreslås därför att tillstånd att använda en viss radiosändare som huvudregel ska förlängas vid tillståndstidens utgång *utan* att det behövs någon särskild ansökan om detta. Regeringen föreslår vidare att tillstånden bör förlängas med en bestämd tid för att säkerställa att det finns en flexibilitet i systemet för att t.ex. med rimliga intervall kunna göra nödvändiga omdisponeringar med hänsyn till intresset av en effektiv frekvensanvändning. Det föreslås att huvudregeln bör vara att tillstånden förlängs med samma tid som tillståndet senast gällt, dock längst med fem år vid varje tillfälle. För att undvika att bestämmelsen även omfattar tillstånd att använda radiosändare vid tillfälliga arrangemang som festivaler och sportevenemang föreslås att det nya förlängningsförfarandet endast tillämpas om tillståndstiden överstiger sex månader.

Regeringen föreslår vidare att när efterfrågan på tillstånd att använda radiosändare överstiger utbudet, ska tillstånd som utgångspunkt alltid fördelas efter allmän inbjudan till ansökan. I nuvarande bestämmelser finns ett rekvisit om att det ska vara fråga om *ny eller väsentligt ändrad radioanvändning*; regeringen anser dock att det i dagens läge saknas skäl att när det finns fler intressenter än som kan beredas plats i systemet ha olika regler för hur urvalet ska gå till beroende på vilken radioanvändning som avses. Regeringen menar att ovannämnda rekvisit medför problem i fall man inte klart kan avgöra om en tilltänkt användning är ny eller väsentligt förändrad. Regeringen understryker att möjligheten att definiera vad som är ny eller väsentligt ändrad radioanvändning blir allt svårare till följd av den pågående konvergensen mellan olika typer av elektroniska kommunikationstjänster, -nät och -tekniker.

Regeringen konstaterar också att det till följd av den pågående marknadsutvecklingen blivit allt svårare att på förhand bedöma hur och av vem ett visst frekvensutrymme ska användas. Regeringen understryker därför vikten av att ha så låga inträdeshinder och ett så öppet system som möjligt. Enligt regeringen kan detta uppnås bl.a. genom att tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme återkommande fördelas på nytt genom allmänna inbjudningsförfaranden i de situationer där efterfrågan på tillstånd överstiger utbudet. Det råder i dag viss oklarhet i fråga om vad som gäller när giltighetstiden för ett tillstånd löper ut. Regeringen understryker dock vikten av klara och tydliga regler, inte minst mot bakgrund av de stora investeringar som en tillståndshavare förmodas göra under tillståndstiden. Regeringen föreslår därför att det införs en särskild bestämmelse om att giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme inte får förlängas. För att motverka risken för att investeringsbenägenheten sjunker mot slutet av en tillståndsperiod anser regeringen att det är lämpligt att PTS genomför ett inbjudningsförfarande i god tid före det att tillståndet löper ut.

För att skapa förutsättningar för en fungerande andrahandsmarknad och därigenom främja ett effektivt frekvensutnyttjande föreslår regeringen att de befintliga bestämmelserna i LEK om överlåtelse av tillstånd att använda radiosändare också ska tillämpas på uthyrning av tillstånd. Vid medgivande till uthyrning anges dock att nya eller ändrade villkor inte ska kunna meddelas. För uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning föreslås att det ska kunna meddelas föreskrifter om undantag från kravet på medgivande.

Det föreslås vidare i propositionen att efter allmän inbjudan till ansökan ska sekretess gälla i ärende om meddelande av tillstånd att använda radiosändare för uppgifter i ansökningar och bud eller som i övrigt hänför sig till ärendet, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs. För uppgifter i en allmän handling ska sekretess gälla i högst 20 år. Förslaget kräver i denna del tillägg i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Regeringen föreslår att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2010. En övergångsbestämmelse föreslås dock innebärande att äldre föreskrifter om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare fortfarande ska gälla för de fall där ett tillstånd för viss radioanvändning har meddelats före ikraftträdandet. Vidare föreslås att tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som meddelats före ikraftträdandet, och som gäller längst t.o.m. den 31 december 2015 samt inte tidigare har förlängts eller förnyats, ska anses förlängda med 10 år.

Tvistlösning

Enligt 7 kap. 10 § första stycket LEK har PTS behörighet att pröva tvister mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster om tvisten har samband med

skyldigheter som följer av lagen eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen. Regeringen påminner om att enligt rådande nationell rättspraxis gäller att om det vid förhandlingar om samtrafik mellan en operatör som ålagts skyldighet att tillhandahålla samtrafik på vissa villkor och en operatör som inte har ålagts en sådan skyldighet, uppstår tvist om priset för samtrafik i den senare operatörens nät, så anses PTS inte kunna pröva denna tvist.

EU-domstolen har i en dom den 12 november 2009 (mål C-192/08) uttalat att det enligt artikel 5.4 i tillträdesdirektivet (2002/19/EG) – som avser såväl samtrafik som andra former av tillträde – är tillåtet för nationella regleringsmyndigheter att ingripa om det saknas avtal, för att säkerställa de mål som anges i artikel 8 i ramdirektivet (2002/21/EG). Domstolen uttalade vidare att bestämmelsen ger regleringsmyndigheterna en viss frihet att ingripa utan att formerna för ett sådant ingripande definieras eller begränsas.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regeringen att det inte står klart att det rådande rättsläget är förenligt med EU-direktiven. Bestämmelsen i 7 kap. 10 § LEK bör därför enligt regeringens mening ändras så att den omfattar *alla* tvister som rör villkor för samtrafik och andra former av tillträde. Regeringen föreslår vidare en övergångsbestämmelse som innebär att den nya bestämmelsen om ett utvidgat tvistlösningsområde inte ska tillämpas i ärenden som har avgjorts av PTS före ikraftträdandet.

Lissabonfördraget

Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (Lissabonfördraget) trädde i kraft den 1 december 2009. Härigenom har bl.a. fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget) bytt namn till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och Europeiska unionen har ersatt och efterträtt Europeiska gemenskapen som juridisk person.

I LEK finns bestämmelser som hänvisar till EG-fördraget, Europeiska gemenskapernas kommission och Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Regeringen föreslår att dessa bestämmelser anpassas till Lissabonfördraget.

Lagförslagets konsekvenser

Regeringen anför att de ändrade reglerna för tillstånd att använda radiosändare berör samtliga ca 50 000 nuvarande innehavare av sådana tillstånd. Regeringen framhåller att den administrativa bördan kommer att minska för majoriteten av dessa – regeringen bedömer exempelvis att företagens administrativa kostnader för att söka tillstånd som i dagsläget uppgår till ca 2,4 miljoner kronor per år kommer att kunna halveras. Förslaget om att det inte ska krävas särskilda tillstånd för enskilda radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme kommer vidare enligt regeringen att väsentligt rationalisera förfä-

randet för PTS. Regeringen understryker också bl.a. att klara spelregler på marknaden innebär att företagens incitament att investera för att möta konsumenternas efterfrågan ökar.

Regeringen bedömer att förslaget till utvidgning av tvistlösningsförfarandet innebär att antalet mål i förvaltningsdomstol kan komma att öka, dock endast med ett fåtal mål per år då den typ av tvister som förslaget avser att reglera är ovanliga.

Sammantaget bedömer regeringen att de samhällsekonomiska effekterna av förslagen blir positiva och att det inte uppstår några ekonomiska konsekvenser för staten som behöver finansieras i särskild ordning.

Utskottets ställningstagande

Ändrade regler för tillstånd att använda radiosändare

Som anförs i regeringens proposition har den tekniska och marknadsmässiga utvecklingen de senaste åren inneburit stora förändringar för förutsättningarna för trådlös kommunikation. Utbudet och användningen av radiofrekvenser är i dag en nyckelfråga för den fortsatta utvecklingen av IT och elektronisk kommunikation, och i förlängningen även för hela samhällets utveckling.

Utskottet instämmer med regeringen i att lagstiftningen, för att möta de krav som utvecklingen ställer på en effektiv hantering av radiofrekvenser, måste vara modern och utformad på ett sådant sätt att den främjar såväl konkurrensen som ökad samhällsnytta i stort, genom investeringar, utveckling och innovation. Utskottet noterar att även Konkurrensverket i rapporten *Åtgärder för bättre konkurrens – förslag* (2009:4) anfört att moderniserade regler för fördelning och användning av radiospektrum, baserade på marknadsekonomiska principer, är av avgörande betydelse för att denna begränsade resurs används på effektivaste möjliga sätt.

Utskottet välkomnar följaktligen regeringens förslag till en moderniserad lagstiftning, anpassad till dagens behov. Utskottet är positivt till de förenklingar av tillståndsförfarandet som regeringen föreslår och som ska underlätta för både myndigheten och användare av tillståndspliktiga radiosändare. Genom de föreslagna ändringarna bedömer utskottet att lagstiftningen blir mer ändamålsenlig samt mer förutsebar och mer rättssäker.

Regeringen föreslår i propositionen ändringar i bl.a. 3 kap. 10 § i lagen om ändring i lagen om elektronisk kommunikation. Denna lagparagraf är dock också föremål för ändringsförslag i propositionen *En ny radio- och tv-lag* (prop. 2009/10:115) som riksdagen ska besluta om senare under riksmötet. För att uppnå en lagteknisk samordning mellan lagförslagen bör därför nämnda lagförslag överlämnas till konstitutionsutskottet.

Behov av kompletterad övergångsbestämmelse

Utskottet har uppmärksammat på att det i regeringens förslag till lag om ändring i lagen om elektronisk kommunikation saknas en övergångsbestämmelse som förtydligar att den nya bestämmelsen i 3 kap. 12 b § enligt vilken giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme inte får förlängas, ej ska tillämpas vid prövning av sådana tillstånd som förlängts *före* ikraftträdandet av de nya bestämmelserna men som, efter överklagande, ska prövas av förvaltningsdomstol *efter* ikraftträdandet av dessa bestämmelser. Förtydligandet bedöms som nödvändigt mot bakgrund av att tillståndsbeslut som PTS har meddelat har överklagats. Utskottet föreslår därför att regeringens förslag till lag om ändring i lagen om elektronisk kommunikation ändras i enlighet härmed. Utskottets förslag till förändrad lagtext redovisas i bilaga 3.

Twistlösning

Utskottet påminner om att riksdagen den 13 maj 2009 beslutade om en mindre utvidgning av omfånget av det särskilda twistlösningsförfarandet i LEK (prop. 2008/09:159, bet. 2008/09:TU17, rskr. 2008/09:239). Utskottet underströk då vikten av en tydlig reglering och var därför positivt till de föreslagna preciseringarna i lagen för att denna bättre skulle överensstämma med det bakomliggande EU-rättsliga regelverket.

Utskottet välkomnar på motsvarande vis att regeringen nu till följd av ett uttalande från EU-domstolen väljer att i 7 kap. 10 § föreslå ännu en utvidgning av twistlösningsförfarandets omfång i syfte att ytterligare förbättra överensstämmelsen med de bakomliggande EU-direktiven. Utskottet noterar i sammanhanget att det i författningskommentaren till ändringen av den nämnda lagparagrafen anges att användningen av uttrycket *villkor för samtrafik* eller andra former av tillträde avser att begränsa tillämpningsområdet så att det inte omfattar sådana tvister som kan prövas i annan ordning, t.ex. skadestånds-, fordrings- eller ledningsrättstvister eller konkurrensrättsliga eller arrenderättsliga tvister. Utskottet konstaterar dock att den i sammanhanget relevanta artikeln i den bakomliggande EU-regleringen, artikel 20 i det s.k. ramdirektivet (2002/21/EG), inte innehåller någon motsvarande begränsning av vilka tvister som myndigheten kan pröva. För att inte riskera att hamna i konflikt med bestämmelserna i detta direktiv anser utskottet att det bör förtydligas att användningen av uttrycket *villkor för samtrafik* eller andra former av tillträde avser att klargöra att förfarandet omfattar alla tvister som ytterst grundar sig på LEK. Vidare bör förtydligas att detta inte påverkar möjligheten att i annan ordning föra en talan som grundar sig på t.ex. skadeståndslagen (1972:207), ledningsrättslagen (1973:1144), konkurrenslagen (2008:579) eller arrenderättslig lagstiftning.

Ikraftträdande

Av 22 § författningssamlingsförordningen (1976:725) framgår att en författning som kungörs i en författningssamling om möjligt ska utges så att den är författningssamlingens abonnenter till handa i god tid innan den träder i kraft. I den senaste upplagan av *Gröna boken*, som ges ut av Statsrådsberedningen och som innehåller riktlinjer för författningsskrivning, har uttalats att tiden mellan det att en författning kungörs, dvs. utkommer från trycket i Svensk författningssamling (SFS), och författningens ikraftträdande bör vara minst fyra veckor.

För att denna tidsfrist inte ska äventyras när det gäller lagändringarna som behandlas i detta betänkande är det enligt utskottets mening önskvärt att senarelägga ikraftträdandet av dessa lagändringar med en månad. Utskottet föreslår följaktligen att tidpunkten för ikraftträdandet bestäms till den 1 augusti 2010.

Sammanfattande bedömning

Utskottet välkomnar sammanfattningsvis regeringens förslag till modernisering och effektivisering av reglerna för tillstånd att använda radiosändare i LEK. Utskottet föreslår därför att riksdagen antar regeringens lagförslag utom när det gäller 3 kap. 10 § och med de ändringarna att dels ikraftträdandet av lagändringarna bestäms till den 1 augusti 2010, dels övergångsbestämmelsen vad gäller regeringens förslag till lag om ändring i lagen om elektronisk kommunikation kompletteras enligt ovan. Utskottet förtydligar samtidigt att förändringen av omfånget av det särskilda tvistlösningsförandet i LEK omfattar alla tvister som ytterst grundar sig på denna lag.

Tillgång till elektroniska kommunikationer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet konstaterar att behovet av en väl fungerande IT-infrastruktur har utvecklats snabbt de senaste åren och välkomnar följaktligen regeringens planer på att justera uppåt den lagstadgade hastigheten på vad som kan anses tillräckligt för att tillgoda behovet av elektroniska tjänster i samhället genom Internet. Utskottet bedömer att frågor om tillgången till olika former av elektronisk kommunikation är väl uppmärksammade i det pågående arbetet. Riksdagen avslår mot denna bakgrund motionsförslagen på området.

Jämför reservation 3 (s, v, mp).

Bakgrund

Befintlig reglering

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås bl.a. genom att konkurrensen främjas.

Av LEK följer att fast telefoni är en s.k. samhällsomfattande tjänst och att alla i Sverige ska ha tillgång till fast telefoni till överkomliga priser. Av lagen följer vidare att om det behövs kan PTS utse en operatör som ska tillmötesgå rimliga krav på en sådan anslutning. Lagen förtydligar att telefonianslutningen ska ske till en fast nätanslutningspunkt i en stadigvarande bostad eller ett fast verksamhetsställe. Denna anslutning ska medge en viss lägsta datahastighet som medger funktionellt tillträde till Internet – nivån för detta fastställdes 2004 till 20 kbit/s.

Bredbandskartläggning 2009

Post- och telestyrelsen (PTS) har under ett antal år, på uppdrag av regeringen, följt bredbandsutbyggnaden i Sverige. Myndigheten presenterade i februari 2010 sin senaste rapport på området, *Bredbandskartläggning 2009* (PTS-ER-2010:5).

Rapporten visar att bredbandstäckningen i Sverige är god men att överföringshastigheterna skiljer sig åt mellan olika delar av landet. Det konstateras att en faktisk överföringshastighet på i genomsnitt 1 Mbit/s kan levereras via samtliga etablerade accesstekniker men att det finns områden där den befintliga IT-infrastrukturen inte skulle klara ökade kapacitetskrav. Detta innebär enligt PTS att infrastrukturen i stora delar av landet inte är framtidssäker, dvs. anpassad efter kapacitetskrävande tjänster. Myndigheten bedömer att detta innebär en stor utmaning eftersom trafikmängderna i det närmaste växer exponentiellt, vilket tyder på att slutanvändarna efterfrågar bredbandsaccesser med höga överföringshastigheter.

PTS framhåller i kartläggningen att bredbandsutvecklingen i landet har gått snabbt och att fler fått tillgång till högre prestanda. Enligt myndigheten hade drygt 98 % av hushållen och nästan 96 % av arbetsställena bredbandstäckning via trådbundna accesstekniker i oktober 2009, vilket är en smärre ökning jämfört med året innan. Beträffande trådlösa nät (t.ex. mobilnäten) konstateras det att täckningen i princip är fullständig då över 99 % av hushållen och arbetsställena finns i områden där operatörerna uppgett att det är möjligt att leverera bredband med hjälp av trådlösa alternativ. Kartläggningen visar att de nät som har högst täckning är det fasta telenätet och mobilnäten, medan kabel-tv-näten och de fiberbaserade näten framför allt finns i tätorter.

Enligt kartläggningen är det ca 1 500 hushåll och 1 300 arbetsställen som är belägna i områden som helt saknar bredbandstäckning. En stor del av dessa återfinns i glesbygden i norra Sveriges inland. Detta är ca 1 600 färre än ett år tidigare och 4 300 färre än i jämförelse med 2007.

Av PTS rapport framgår också att beroendet av en enskild accessteknik har minskat. Andelen av hushållen och arbetsställena i Sverige som täcks av minst tre accesstekniker uppges exempelvis ha ökat från ca 77 % i oktober 2007 till ca 97 % vid samma tidpunkt 2009. Det uppges dock att det alltså finns ca 18 000 hushåll och företag som är beroende av en enskild accessteknik för sin bredbandstäckning.

I rapporten framhålls också att mobilt bredband baserat på Long Term Evolution (LTE) – även kallat 4G – introducerades i Sverige i slutet av 2009. Nätet, som driftsattes av Telia Sonera, var vid lanseringen det första i världen i sitt slag. Den tjänst som nu tillhandahålls på kommersiell basis förväntas leverera genomsnittshastigheter på 20–80 Mbit/s. De 25 största städerna och tätorterna i Sverige planeras att täckas in 2010, vilket innebär att ca 40 % av befolkningen kommer att ha LTE-täckning via Telia Sonera vid 2010 års utgång. I rapporten uppges vidare att senast 2013 kommer konkurrerande operatörer att kunna erbjuda mobilt bredband via 4G till 99 % av befolkningen.

Promemoria med lagförslag avseende samhällsomfattande tjänster

Näringsdepartementet presenterade i december 2009 promemorian *Samhällsomfattande teletjänster: finansieringen vid upphandling och höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet* (dnr N2009/9769/ITP). Här föreslogs att nivån för funktionellt tillträde till Internet inom den samhällsomfattande tjänsten att tillhandahålla en anslutning till det allmänna telefonnätet i en fast anslutningspunkt bör höjas och att den nya nivån bör ligga mellan 0,5 och 2 Mbit/s. Vidare föreslogs att det i lagen om elektronisk kommunikation (LEK) införs en kompletterande möjlighet att finansiera den samhällsomfattande tjänsten vid en upphandling. En sådan möjlighet finns enligt det bakomliggande direktivet om samhällsomfattande tjänster (2002/22/EG) men har inte genomförts i svensk rätt. Förslaget i promemorian innebär att om tjänsten upphandlades, skulle regeringen få bestämma att en avgift ska tas ut från den som bedriver anmälningspliktig verksamhet enligt LEK för att finansiera upphandlingen.

Propositionen

Tillgång till bredband

Regeringen framhåller att det är en uppgift för aktörerna på marknaden att bygga ut infrastruktur för bredband och tillhandahålla tjänster för elektronisk kommunikation. Det betonas att statens huvudsakliga roll är att få marknaden att fungera effektivt och undanröja eventuella hinder som kan försvåra utvecklingen. Regeringen konstaterar samtidigt att förutsättning-

arna för att bygga ut infrastruktur är sämre i de glest befolkade delarna av landet och att det således finns behov av riktade insatser. Regeringen redovisar i propositionen de åtgärder som vidtagits för att främja utbyggnaden av bredband – insatserna har återgivits ovan i avsnittet Nytt IT-politiskt delmål för tillgänglighet.

Samhällsomfattande tjänster

Regeringen anför att frågan om en kompletterande finansieringslösning för tillhandahållandet av samhällsomfattande teletjänster ska ses mot bakgrund av de pågående förändringarna på marknaden för elektronisk kommunikation. Regeringen pekar på att det kopparbaserade telefonnätet har fått konkurrens av andra kommunikationsnät och accesstekniker samtidigt som delar av nätet börjar bli uttjänta och håller på att fasa ut. Regeringen understryker att då Sverige är ett till ytan stort land med en låg befolkningstäthet kommer det att finnas områden, framför allt i gles- och landsbygder, där det är olönsamt för kommersiella aktörer att erbjuda tjänster. Regeringen menar därför att det finns en risk att antalet hushåll och företag som saknar tillgång till elektroniska kommunikationer ökar, vilket i sin tur kan öka behovet av att upphandla den del av den samhällsomfattande teletjänsten som kommer att vara oskäligt betungande för aktörer att tillhandahålla.

Regeringen framför i propositionen att remissutfallet visat att det finns svårigheter med att införa en möjlighet att finansiera den samhällsomfattande teletjänsten med avgifter från operatörerna i LEK då pålagan statsrättsligt skulle kunna anses utgöra en skatt. Vidare framhålls att åtaganden om basfunktioner i samhället som regel finansieras via statsbudgeten med skattemedel. Regeringen bedömer därför att promemorians förslag om hur den samhällsomfattande teletjänsten ska finansieras vid en upphandling inte bör genomföras och att frågan bör analyseras vidare inom Regeringskansliet.

Vad beträffar nivån för funktionellt tillträde till Internet anför regeringen att en hastighet på 20 kbit/s inte längre kan anses tillräcklig för att tillgodose behovet av elektroniska bastjänster i samhället. Regeringen framhåller att uppskattningsvis 80 % av alla Internetanvändare i Sverige använder en anslutning som medger minst 1 Mbit/s och att de webbtjänster som finns är anpassade efter detta. Regeringen understryker att tillgången till en god infrastruktur som medger en funktionell anslutning till Internet gör det möjligt att leva, bo och driva verksamhet i alla delar av landet. Regeringen bedömer därför att nivån för ett funktionellt tillträde till Internet bör uppraderas och att det finns skäl som talar för att nivån höjs till 1 Mbit/s. Regeringen avser att återkomma med förslag i frågan och om hur höjningen ska finansieras.

Motionerna

Flera motioner tar upp frågan om rätten till telefoni i hela landet. I *motion 2009/10:T281 av Peter Hultqvist och Carin Runeson (båda s)* påtalas att Telia Sonera planerar för att lägga ned delar av det fasta telefoninätet, vilket kommer att beröra ca 70 000 abonnenter. Motionärerna konstaterar att fasta telefonabonnemang redan har sagts upp på flera håll i landets glesbygd utan att fullgoda och fungerande alternativ erbjudits. De understryker att detta strider mot den lagstadgade rätten till fast telefoni till överkomliga priser, och de betonar vikten av att staten tillförsäkrar sig garantier om att fungerande telefoni kommer att finnas i hela landet även i framtiden. Motionärerna anser att staten exempelvis skulle kunna förstärka den nuvarande lagstiftningen så att PTS kan förelägga en direkt förpliktelse att erbjuda ett alternativ. Även i *motion 2009/10:T380 av Mats Pertoft och Bodil Ceballos (båda mp)* anförs att principen om rätt till telefoni i hela landet är på väg att sättas ur spel i takt med att Telia Sonera avvecklar delar av det fasta telefonnätet. Motionärerna förespråkar därför att kopparnätet bör bevaras i dess nuvarande omfattning. De framhåller att kopparnätet täcker hela Sverige, medan mobilnätet är uppbyggt på ett annat sätt och har brister, framför allt i skogslänen från Värmland upp till Norrbotten. Vidare påtalas att för den ökande andelen människor som drabbas av funktionshindret elöverkänslighet och för vilka mobila lösningar inte utgör något alternativ, innebär en nedläggning av kopparnätet att de förlorar alla möjligheter till telekommunikation. Motionärerna pekar även på att den senaste utvecklingen av ADSL-tekniken pekar på mycket intressanta utvecklingsmöjligheter för kopparnätet varför det mycket väl skulle kunna visa sig vara ett dåligt beslut att montera ned stora delar av detta. Också i *motion 2009/10:N475 yrkande 5 av Mona Sahlin m.fl. (s)* framhålls betydelsen av en väl fungerande telefoni i alla delar av landet. Motionärerna konstaterar att vissa hushåll i bl.a. Norrlands inland och i Småland sedan våren 2006 erbjuds endast s.k. fast mobiltelefoni, en tjänst som bl.a. PTS konstaterat inte uppfyller lagens krav på god funktion och teknisk säkerhet. Motionärerna motsätter sig denna utveckling.

Även i *motion 2009/10:T230 av Agneta Lundberg m.fl. (s)* anförs att alla måste ges möjlighet till fast telefoni. Motionärerna motsätter sig därför att det fasta telefonnätet monteras ned på vissa håll. Vidare betonas i *yrkande 16* att den moderna informationstekniken ger skogslänen helt nya utvecklingsmöjligheter genom att många verksamheter inte längre är geografiskt bundna till vissa orter. Motionärerna anser att när marknaden sviktar måste staten ta ett ansvar och styra utbyggnaden av höghastighetsnät för datakommunikation, såväl fast som mobilt, på ett sådant sätt att hela landet ges likvärdiga utvecklingsmöjligheter. Motionärerna understryker vikten av att ställa hårda krav på täckningsgrad på dem som tilldelats licenser för mobil kommunikation: En god geografisk täckning med hög kommunikationshastighet i hela landet måste vara ett oavvisligt krav.

Vikten av fungerande bredband och mobiltelefoni på landsbygden betonas också i *motion 2009/10:T304 yrkande 1 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda m)*. Motionärerna konstaterar att dålig mobiltelefonitäckning och trådlösa Internetuppkopplingar med låga överföringshastigheter i dag försvårar arbetet och tillvaron på landet. De pekar även på att det i dag saknas kommersiella intressen som möjliggör en utbyggnad för människor och företagare på landsbygden. Motionärerna anför att en fjärdedel av Sveriges invånare följaktligen befinner sig i ett virtuellt utanförskap och att detta ökar i takt med att alltmer service förläggs till webben. De konstaterar vidare att en vision och en strategi för framtidens IT har lagts fast i många länder. Motionärerna efterfrågar därför i *yrkande 2* att en nationell IT-strategi tas fram även i Sverige och att frågan om säkra, robusta och tillgängliga kommunikationer i hela landet infrias inom en snar framtid. De menar att målsättningen måste vara att alla ska kunna prata i mobiltelefon, oberoende av var i landet de befinner sig, och att alla ska kunna använda bredband på jobbet eller i bostaden.

Frågan om bristande mobiltelefonitäckning på landsbygden behandlas särskilt i ett antal motioner. I *motion 2009/10:T261 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda c)* anføres att marknaden och samarbetet mellan mobiltelefonoperatörerna inte fungerar tillräckligt bra så att master kan samutnyttjas fullt ut och så att tillräckligt många master kan etableras. Motionärerna anser bl.a. att PTS inte har tillräckliga muskler för att villkora de tillstånd som ges för att uppnå fullgod täckning över hela landet. De önskar att regeringen återkommer med förslag för att driva fram en god och fungerande mobiltelefonitäckning utanför städer och tätorter i vårt land. I *motion 2009/10:T336 av Peter Jonsson (s)* understryks att det måste finnas en god mobiltäckning i hela Sverige för att människor ska kunna bo, arbeta och röra sig tryggt i alla delar av landet. Motionären framhåller bl.a. att områden med dålig eller obefintlig mobiltäckning mestadels finns i landsbygd, inte minst i Dalsland, där avstånden är långa till samhällsservice och annan service, vilket gör sårbarheten för mindre orter ännu större. I *motion 2009/10:T527 av Berit Andnor m.fl. (s)* konstateras att det finns stora regionala skillnader när det gäller täckning för mobila kommunikationsnät. Motionärerna anser att detta inte är godtagbart, inte minst av säkerhets- och trygghetsskäl. De pekar dessutom på att den bristande täckningen tillsammans med den pågående nedmonteringen av den fasta telefonin innebär att abonnenter kommer att bli utan anslutning till det allmänna telefonnätet. Motionärerna anför följaktligen att statliga insatser behövs om den fastställda ambitionsnivån om allas rätt till telekommunikationer ska kunna uppnås. De framhåller vidare att ett stort antal hushåll och företag enligt PTS bredbandskartläggning 2008 saknar bredbandsaccess eller är helt beroende av en enskild accessform. Motionärerna menar därför att det också krävs särskilda insatser av regeringen för att skapa förutsättningar för tillgång till bredband med hög kapacitet i hela landet.

I motion 2009/10:N475 yrkande 6 av Mona Sahlin m.fl. (s) och motion 2009/10:T501 yrkande 9 av Lena Hallengren m.fl. (s) framhålls att 136 000 hushåll och arbetsplatser alltjämt saknar tillgång till bredbandsuppkoppling och att ytterligare ett antal endast har tillgång till det fasta kopparnätet. Motionärerna efterfrågar en tydlig och långsiktig nationell målsättning vad gäller tillgången till bredbandsinfrastruktur. De efterlyser tydlighet om såväl ambitionsnivån för som inriktningen av de framtida satsningarna. Motionärerna påtalar också behovet av ett helhetsgrepp vad gäller kommunernas roll i arbetet med att utveckla tillgången till bredband.

I motion 2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) framhålls att den nya tekniken måste finnas tillgänglig för alla. Motionärerna konstaterar samtidigt att marknaden inte klarat av att förse hela landet med bredband. Motionärerna anför därför i yrkande 11 att staten bör bygga ut IT-tillgången så att tillgängligheten inte blir en klass- eller landsbygdsfråga. Vidare efterfrågas i yrkande 12 en långsiktig strategi för finansieringen av en fortsatt bredbandsutbyggnad i landet. För att inte förstärka klyftan mellan tätbebyggda områden och glesbygd anser motionärerna att överföringshastigheten ska uppgå till minst 2 Mbit/s. Motionärerna understryker i samma motion, yrkande 13, vikten av att kostnaden för att använda datakommunikationer är likvärdig över hela landet. Motionärerna menar att staten måste garantera att människor och företag kan använda höghastighetsuppkoppling motsvarande minst 2 Mbit/s till kostnader som är likvärdiga med dem som återfinns i tätorter. Motionärerna anför vidare att bredband, i likhet med annan infrastruktur, är en kollektiv nytta och därför en självklar del i statens förvaltning. De efterfrågar följaktligen i yrkande 14 att den samhälleliga kontrollen och det statliga ägandet över IT-infrastrukturen stärks, bl.a. för att denna ska kunna utgöra en del i ett samhällsbygge för minskad miljöpåverkan. Motionärerna pekar på att det statligt helägda bolaget Teracom bl.a. erbjuder öppna bredbands- och fastighetsnät. De föreslår därför i yrkande 15 att regeringen ger direktiv till bolaget att kraftfullt fortsätta utbyggnaden av bredband i hela landet och att köpa in privata bredbandsnät. Förslagen i motion 2009/10:T426 (v) yrkandena 11–15 framställs också i motion 2009/10:T534 yrkande 10 av Peter Pedersen m.fl. (v).

I motion 2009/10:T291 yrkande 1 av Katarina Brännström och Anna Tenje (båda m) understryks att bredbandsinfrastruktur är en viktig förutsättning för utveckling och tillväxt på den svenska landsbygden. Motionärerna anför att om inte tillgången till Internet förbättras stängs en stor grupp människor ute från informationssamhället. De pekar på att Sverige inte kommer med på topp-20-listan över länder med mest utbyggt bredband och att PTS ser stora behov av investeringar i fiber. Motionärerna efterlyser därför i yrkande 2 en tydlig, långsiktig nationell målsättning för tillgången till bredbandsinfrastruktur i landet. De anser att ett operatörsneutralt öppet nät som kan användas av alla är viktigt för att man ska kunna få ekonomi i satsningen. De menar också att utbyggnaden av bredband bör främjas genom i första hand samverkan mellan privata aktörer och i andra hand

riktade upphandlingsinsatser för att avhjälpa digitala klyftor som är geografiskt betingade. Motionärerna understryker även behovet av ett helhetsgrepp när det gäller kommunernas roll i arbetet med att utveckla tillgången till bredband lokalt; det är enligt deras mening rimligt att också kommunerna tar sitt ansvar för denna del av infrastrukturen.

I *motion 2009/10:N369 yrkande 2 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp)* framhålls nödvändigheten av att tillförsäkra befolkningen tillgång till bredband eller motsvarande för acceptabel Internetuppkoppling i hela Dalsland och Värmland. Motionärerna betonar att det måste finnas tillgång till en snabb och säker Internetuppkoppling för att människor ska kunna verka i lands- och glesbygd på bästa sätt. Även *Christer Engelhardt (s)* understryker i *motion 2009/10:T392* betydelsen av tillgång till bredband i glesbygden. Det konstateras att stora investeringar är gjorda med framdragnings av fiber till många telestationer runt om i Sverige, men att en del av dessa inte är utbyggda med ADSL-noder som skulle möjliggöra att glesbygdsbefolkningen fick tillgång till bredband genom telefonjacket. Motionären anför att eftersom de privata teleoperatörerna inte tar ansvar för ADSL-utbyggnaden på dessa telestationer bör staten tydligare använda sitt ägarinflytande i Telia Sonera för att tillförsäkra tillgång till bredband via ADSL i hela landet. I *motion 2009/10:T469 av Agneta Lundberg (s)* framhålls vikten av att hela landet får tillgång till den nya tekniken på likvärdiga villkor. Motionären anför att bredbandsutbyggnaden måste fortsätta så att alla medborgare får tillgång till uppkoppling av minst ADSL-standard. Härigenom skulle möjligheten öka att ta till vara den potential som ligger i utvecklingen av nya tjänster och ny teknik inom IT-området.

Utskottets ställningstagande

Tillgång till IT-infrastruktur

I regeringens bredbandsstrategi har som tidigare redovisats fem prioriterade insatsområden pekats ut, vilka sammantaget ska säkerställa att Sverige kan behålla sin tätposition på bredbandsområdet. Bland dessa områden figurerar Bredband i hela landet. Insatsområdet tar fasta på att de kommersiella förutsättningarna för bredbandsutbyggnad i glest befolkade delar av landet är påtagligt sämre än i urbana områden. Regeringen bedömer följaktligen att det finns behov av riktade insatser, och utskottet har i ett föregående avsnitt (IT-politiskt mål för tillgänglighet) utförligt redovisat det stora antal åtgärder som vidtagits för att främja bredbandsutbyggnaden.

Beträffande förslaget i *motion 2009/10:T426 (v) yrkande 15* om att låta det statligt helägda bolaget Teracom fortsätta utbyggnaden av bredband i hela landet vill utskottet fästa uppmärksamhet på att bolaget hösten 2009 sålde dotterbolaget Comet Networks som drev gruppens bredbandsverksamhet.

Vad gäller nivån för funktionellt tillträde till Internet instämmer utskottet med regeringen i att den nuvarande nivån på 20 kbit/s behöver justeras uppåt väsentligt. Det är enligt utskottets mening angeläget med en funktionell Internetanslutning som möjliggör för medborgarna att ta del av dagens webbtjänster, inte minst e-förvaltningens tjänster. Utskottet välkomnar följaktligen regeringens bedömning att det finns skäl som talar för att höja nivån för funktionellt tillträde till Internet till 1 Mbit/s. Utskottet emotser med tillfredsställelse regeringens aviserade förslag i frågan.

Utbyggnad av mobila kommunikationsnät

Vad gäller utbyggnaden av mobila kommunikationsnät konstaterade utskottet redan i betänkandet *IT-politiska frågor* (bet. 2008/09:TU11) att samtliga tillståndshavare som har täckningskrav lever upp till dessa, i vissa fall med god marginal. Både när det gäller GSM och 3G täckte operatörerna mellan 98 och 99 % av befolkningen den 1 oktober 2007. När det gäller det digitala mobiltelefonisystem baserat på den internationella 3G-standarden CDMA 2000 som byggts i 450 MHz-bandet täcker även det nätet 99 % av befolkningen och minst 80 % av ytan i varje enskilt län. Infrastrukturminister Åsa Torstensson meddelade i ett frågesvar den 20 april 2010 att operatören i detta nät uppger att man i dag täcker över 91 % av landets yta, vilket är mer än vad tillståndsvillkoren kräver. Utskottet vill i sammanhanget också peka på att det av PTS bredbandskartläggning för 2009 framgår att i oktober 2009 fanns 99,94 % av hushållen och 99,79 % av arbetsställena i Sverige i områden där operatörerna uppger att det är möjligt att leverera bredband via trådlösa alternativ.

Utskottet påminner om att Post- och telestyrelsen (PTS) i mars 2009 beviljade en gemensam ansökan från operatörerna Telia Sonera, Tele2, Telenor och Hi3G om utrymme i 900 MHz-bandet. Genom PTS beslut förlängdes de befintliga tillstånden i bandet, samtidigt som det blev möjligt för operatörerna att fasa in ny teknik. I syfte att säkerställa en god mobiltelefonitäckning och tillgång till t.ex. samhällsomfattande tjänster omfattade frekvenstilldelningsbeslutet bl.a. uttryckliga täckningsvillkor för operatörerna. Beslutet innebär också att operatörerna ska upprätthålla dagens goda mobiltelefonitäckning i landet. PTS beslut har emellertid överklagats till länsrätten.

Utskottet vill vidare särskilt framhålla att PTS har startat arbetet med att tilldela tillstånd i det s.k. 800 MHz-bandet som tidigare användes för mark-sänd tv. Frekvensbandet är väl lämpat att användas för mobila bredbandstjänster eftersom det har goda yttäckningsegenskaper, vilket ökar möjligheten till täckning även i glest bebyggda områden. Tilldelningen kommer att ske via en auktion som är planerad till början av 2011. PTS har inför denna auktion genomfört flera hearingar och har publicerat ett konsultationsdokument där myndigheten presenterar förslag på hur frekvensbandet ska planeras och tilldelas i Sverige. Av den senaste hearingen den 19 april 2010 framgick att PTS avser att ställa täckningskrav i syfte att

möjliggöra att en så stor del av befolkningen som möjligt får tillgång till grundläggande datakommunikationstjänster. Därmed bidrar man till att målen i regeringens bredbandsstrategi uppnås. Täckningskravet föreslås innebära att tillståndshavaren ska tillhandahålla datakommunikationstjänst med en överföringshastighet som motsvarar ”funktionellt tillträde till Internet”, dock lägst 1 Mbit/s, till stadigvarande bostäder och fasta verksamhetsställen som saknar detta, dock högst till en total kostnad som avgörs genom urvalsförfarandet.

Tillgång till fast telefoni

Regeringen beslutade i december 2008 att ge PTS i uppdrag att snarast se till att de som har haft tillgång till telefoni men nu saknar detta på grund av att olika radiolänklösningar och fasta förbindelser inte längre finns tillgängliga, får tillgång till telefonimöjligheter under 2009 om de begär det (dnr N2008/8524/ITP). Av promemorian *PTS åtgärder under 2009 för att säkerställa tillgång till samhällsomfattande tjänster för alla* (dnr: 10-658) framgår att sju abonnenter under året hade försetts med den upphandlade telefonilösningen. Regeringen har bedömt att detta behov kvarstår och uppdrog den 11 mars 2010 åt PTS att fortsätta uppdraget (dnr N2010/1286/ITP). PTS beviljades i samband med detta högst 2,5 miljoner kronor för 2010 för att genomföra uppdraget.

I den ovannämnda promemorian konstaterar PTS att teknikutvecklingen föranleder Telia Sonera att successivt ersätta delar av det närmast rikstäckande kopparnätet med mer ändamålsenlig teknik. Det framhålls dock att myndigheten haft regelbundna möten med operatören i syfte att föra en dialog om ett kontrollerat och tillfredsställande tekniskifte.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att Telia Sonera sedermera den 26 april 2010 i ett brev till PTS (Hk JR 395/2010) har meddelat att inga hushåll eller näringsställen kommer att bli utan vare sig telefoni eller funktionellt tillträde till Internet i samband med de förändringar operatören gör i kopparnätet. Om det saknas ett mobilt alternativ från Telia uppges att kopparnätet inte kommer att avvecklas för dessa kunder. Telia Sonera meddelade vidare att vid förändringar i nätet som ligger utanför operatörens kontroll och som medför att nätet inte kan upprätthållas, t.ex. vid flyttning av vägar, kommer bolaget att, om möjligt, senarelägga förändringarna till dess någon annan lösning införts, om det inte går att lösa telefonitjänsten och det funktionella tillträdet till Internet med hjälp av Telias eller någon annan operatörs mobilnät. I de fall en senareläggning inte är möjlig och i de fall där det uppstår akuta fel i anläggningar som kräver stora investeringar för att åtgärdas kommer bolaget att söka återupprätta telefonifunktionen med provisoriska lösningar, där även satellittelefoni kommer att övervägas.

Sammanfattande bedömning

Utskottet konstaterar att behovet av en väl fungerande IT-infrastruktur utvecklats snabbt de senaste åren och välkomnar följaktligen regeringens planer på att höja den lagstadgade nivån på vad som kan anses utgöra ett funktionellt tillträde till Internet. Av redogörelsen ovan framgår att frågor som rör tillgången till olika former av elektronisk kommunikation är väl uppmärksammade i det pågående arbetet. Utskottet avstyrker följaktligen motionerna 2009/10:T230 (s) yrkande 16, 2009/10:T261 (c), 2009/10:T281 (s), 2009/10:T291 (m) yrkandena 1 och 2, 2009/10:T304 (m) yrkandena 1 och 2, 2009/10:T336 (s), 2009/10:T380 (mp), 2009/10:T392 (s), 2009/10:T426 (v) yrkandena 11–15, 2009/10:T469 (s), 2009/10:T501 (s) yrkande 9, 2009/10:T527 (s), 2009/10:T534 (v) yrkande 10, 2009/10:N369 (fp) yrkande 2 och 2009/10:N475 (s) yrkandena 5 och 6.

Strukturell separation och konkurrens på bredbandsmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om åtgärder för att förbättra konkurrensen på bredbandsmarknaden, bl.a. genom införande av s.k. strukturell separation av Telia Soneras kopparnät. Utskottet pekar bl.a. på att Post- och telestyrelsen fortlöpande bevakar situationen på bredbandsmarknaden och kan tillgripa de åtgärder som medges i lagen om elektronisk kommunikation för att komma till rätta med situationer där det råder ineffektiv konkurrens. Vidare hänvisar utskottet bl.a. till pågående beredningsarbete.

Jämför reservation 4 (s, v, mp).

Bakgrund

Lagen om elektronisk kommunikation

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) har sin grund i EU-direktiv och innehåller verktyg som ska användas om inte konkurrensen fungerar på marknaden. Av lagen och förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation följer att Post- och telestyrelsen (PTS) fortlöpande ska analysera de produkt- och tjänstemarknader, särskilt geografiska marknader, som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa särskilda skyldigheter enligt lagen. Om det inte råder effektiv konkurrens på en sådan marknad ska företag med betydande marknadsinflytande identifieras och åläggas skyldigheter ur en särskild katalog i syfte att skapa

effektiv konkurrens. Denna innefattar bl.a. samtrafiksskyldighet och skyldighet att lämna andra former av tillträde. PTS ska i dessa frågor inhämta ett skriftligt yttrande från Konkurrensverket.

Riksdagen beslutade i juni 2008 om ändringar i LEK för att ge PTS ytterligare möjligheter att ingripa för att öka konkurrensen på bredbandsmarknaden (prop. 2007/08:73, bet. 2007/08:TU13, rskr. 2007/08:228). Genom lagändringen ges PTS möjlighet att förplikta en dominerande operatör att skilja den verksamhet som förvaltar, driver och tillhandahåller det s.k. kopparaccessnätet från operatörens verksamhet. Genom en sådan förpliktelse om s.k. funktionell separation ska alla aktörer kunna få tillgång till kopparaccessnätet på lika villkor. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2008.

Motionerna

Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp) anför i *motion 2009/10:T6* att de lagändringar om funktionell separation som riksdagen tidigare fattat beslut om utgör en kortsiktig lösning som förorsakar nya och allvarigare svårigheter då regeringen aviserat en försäljning av statens återstående andelar i Telia Sonera. Motionärerna påtalar att stommen i den digitala infrastrukturen vid en försäljning av bolaget till en privat aktör skulle hamna i händerna på en privat monopolist, något som de menar skulle minska konkurrensen på telefonmarknaden avsevärt. Motionärerna framhåller därför i *yrkande 1* behovet av att se över möjligheterna till en strukturell separation av Telia Soneras koptarnät. De anser att ett alternativ vore att skapa eller använda ett statligt ägt företag, t.ex. Teracom, för denna nationella tillgång, med samma roll som Svenska kraftnät har på elmarknaden.

I *motion 2009/10:T386 av Tomas Tobé och Lars Hjälmered (båda m)* understryks betydelsen av utveckling och tillhandahållande av bredbandstjänster. Motionärerna konstaterar att ett stort antal offentliga aktörer vuxit fram på bredbandsmarknaden. De framför dock att såväl privata aktörer som flera expertmyndigheter har uttryckt oro för denna omfattande offentliga verksamhet på konkurrensutsatta lokala bredbandsmarknader, då risken för konkurrenssnedvridning bedöms som stor. Motionärerna anser därför att IT-politiken tydligt bör ha inriktningen att bredbandsinfrastruktur inte bör utvecklas till ett kommunalt ansvar. I stället anser de att privata investeringar bör uppmuntras genom att Post- och telestyrelsen (PTS) och Konkurrensverket får i uppdrag att aktivt utöva tillsyn när det gäller konkurrensfrågor om bredbandsinfrastruktur. Motionärerna hänvisar till att Konkurrensverket i en rapport om hur kommunernas agerande påverkar förutsättningarna för infrastrukturkonkurrens inom området elektronisk kommunikation har identifierat ett flertal lösningar som skulle ge förbättrad konkurrens.

Utskottets ställningstagande

Strukturell separation

I motion 2009/10:T6 (s, v, mp) yrkande 1 förespråkas en s.k. strukturell separation av Telia Soneras kopparnät, dvs. att nätet ägarmässigt ska avskiljas från bolaget. Utskottet har behandlat liknande förslag i betänkandet *Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens och andra IT-politiska frågor* (bet. 2007/08:TU13). Utskottet framhöll då vikten av att de ingripanden som görs är proportionerliga och inte går utöver vad som är nödvändigt för att komma till rätta med ett specifikt problem på marknaden. Utskottet hänvisade till att det är en grundläggande princip att en inskränkning från det allmännas sida av den enskildes rätt att använda sin egendom förutsätter att det finns en rimlig balans eller proportionalitet mellan vad det allmänna vinner och den enskilde förlorar på grund av inskränkningen. Utskottet pekade på att denna proportionalitetsprincip även explicit hade kommit till uttryck i de inledande bestämmelserna i LEK (1 kap. 2 §).

Utskottet hänvisade vidare till att regeringen i propositionen *Funktionell separation för bättre bredbandskonkurrens* (prop. 2007/08:73) konstaterat att en strukturell separation enligt flera bedömare skulle kunna medföra negativa effekter på utvecklingen av accessnätet, till men för slutkunderna eftersom ägaren efter en sådan skulle ha mindre incitament att investera i nätet. Regeringen påtalade bl.a. att felaktigt avvägd kunde en strukturell separation medföra att en från samhällsekonomisk utgångspunkt ineffektiv marknadsstruktur uppstår. Eftersom en strukturell separation är svår att anpassa i efterhand skulle det dessutom enligt regeringens mening finnas en betydande risk att en sådan ineffektiv struktur skulle cementeras. Sammantaget menade regeringen att en strukturell separation skulle innebära så stora risker från konsument synpunkt att det inte var ett gångbart alternativ för att lösa de identifierade konkurrensproblemen. Utskottet instämde i denna bedömning.

Utskottet betonade också att frågetecknen är många vad gäller egendoms-skyddet vid en rättslig strukturell separation, i synnerhet eftersom Telia Sonera redan till mer än hälften ägs av andra än svenska staten. Utskottet underströk dessutom att en bestämmelse om strukturell separation skulle vara tveksam i förhållande till den EG-rättsliga regleringen på området. Utskottet hänvisade i sammanhanget till PTS rapport *Bättre bredbandskonkurrens genom funktionell separation* (PTS-ER-2007:18) där myndigheten konstaterade att strukturell separation utgjorde en mycket ingripande regulativ åtgärd och att Europeiska kommissionen uttryckligen hade angivit att en sådan åtgärd inte rymdes inom det EG-rättsliga regelverket.

Utskottet kan alltså instämma i ovannämnda synpunkter. Utskottet kan i sammanhanget även påminna om att det i november 2009 antogs ett nytt EU-direktiv (2009/140/EG) som reviderar den tidigare gällande EU-regleringen för elektroniska kommunikationer. Genom revideringen inkluderar bl.a. införandet av funktionell separation explicit som ett rättsmedel

som de nationella tillsynsmyndigheterna kan införa, efter förhandsgodkännande av kommissionen, om samtliga övriga åtgärder som direktivet utpekar har uttömts.

I motion 2009/10:T6 (s, v, mp) uttrycks farhågor om att konkurrensen på marknaden skulle minska avsevärt vid en försäljning av Telia Sonera till en privat aktör. Utskottet vill med anledning av detta framhålla att systematiken i LEK syftar till att komma till rätta med marknader där det råder ineffektiv konkurrens, företrädesvis marknader som präglas av monopolliknande förhållanden. Bestämmelserna gör inte någon skillnad på operatörerna utifrån om dessa är privata eller statligt ägda – LEK medger således lika goda möjligheter att vidta åtgärder i händelse av såväl offentliga som privata monopol.

Utskottet bedömer att den befintliga regleringen och den löpande tillsynen på de olika marknaderna för elektronisk kommunikation främjar konkurrensen på området. Utskottet förutsätter att PTS fortlöpande bevakar situationen på bredbandsmarknaden och tillgriper de åtgärder som medges i LEK för att komma till rätta med situationer där det råder ineffektiv konkurrens.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrks motion 2009/10:T6 (s, v, mp) yrkande 1.

Offentlig verksamhet på konkurrensutsatta marknader

I motion 2009/10:T386 (m) behandlas frågan om offentliga aktörers agerande på bredbandsmarknaden. Utskottet vill med anledning av detta inledningsvis klargöra att samtliga bolag, såväl privata som statligt ägda, självklart ska agera i överenskommelse med gällande lagstiftning.

Utskottet noterar att företaget A-focus AB under 2008, på uppdrag av Konkurrensverket, tog fram rapporten *Hur kommuners ageranden påverkar förutsättningarna för infrastrukturkonkurrens inom området elektronisk kommunikation*. I rapporten framförs att grundprincipen bör vara att varken s.k. svart fiber (dvs. fiber i sin oförädlade form, utan tillhörande aktiva elektroniska komponenter) eller förädlade kommunikationstjänster är verksamheter som bör bedrivas i kommunal regi. Förutom att detta inte tillhör den kommunala kärnverksamheten och i många fall kräver stora investeringar som är långt ifrån riskfria, framhålls att detta ger upphov till intressekonflikter, ger incitament till klämeffekter och decimerar marknadsunderlaget som behövs för att etablera fungerande konkurrens.

Utskottet vill vidare fästa uppmärksamhet på att Konkurrensverket i rapporten *Åtgärder för bättre konkurrens – konkurrensen i Sverige* (2009:4) behandlar bl.a. den svenska marknaden för elektronisk kommunikation. Verket konstaterar här att det finns ett flertal direkta och indirekta hinder för etablering av fibernätsinfrastruktur till men för konkurrensen på marknaden för elektroniska kommunikationstjänster. Enligt verket kan det handla om att kommuner saknar tillräcklig insikt i marknadsförhållandena och i behovet av investeringar och konkurrens. Konkurrensverket framhåll-

ler att det för att uppnå en väl fungerande bredbandsmarknad är viktigt att privata aktörer har goda möjligheter att tillgodose den efterfrågan som olika kategorier av kunder har. Myndigheten anför att eftersom infrastruktur för bredband inte kan betraktas som ett naturligt monopol bör det så långt som möjligt vara en privat angelägenhet att göra investeringar i infrastruktur, vilket även OECD rekommenderat. Verket understryker dock att staten och kommunerna har viktiga uppgifter i att undanröja eller begränsa inträdeshinder på marknaden. Konkurrensverkets rapport bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Utskottet vill i sammanhanget även påminna om att en utgångspunkt i regeringens bredbandsstrategi för Sverige som beslutades i november 2009 (dnr N2009/8317/ITP) är att det i första hand är marknaden som gör investeringar i infrastruktur och tillhandahåller tjänster för elektronisk kommunikation. Det framhålls i strategin att det är angeläget att se till att marknaden fungerar effektivt och att marknadsaktörerna ges förutsättningar för sin verksamhet genom lämplig reglering. Det konstateras samtidigt att offentliga aktörer har en betydande roll på bredbandsmarknaden. Den huvudregel som framhålls är dock att offentliga aktörer inte ska bedriva kommersiell verksamhet i konkurrens med privata aktörer då detta riskerar att snedvrider konkurrensen. Det påtalas emellertid att det offentliga inslaget i vissa fall kan vara berättigat, t.ex. då allmänna intressen inte kan tillgodoses av marknadens aktörer. Offentliga aktörer bör i dessa fall agera så neutralt som möjligt och bidra till att de som säljer bredbandstjänster i ett senare förädlingsled får tillgång till fibernätet. Det innebär att bredbandsnäten ska vara tillgängliga för alla operatörer på marknaden och på konkurrensneutrala och icke-diskriminerande villkor. Utskottet instämmer i regeringens bedömning. Det anføres att de tjänster som i första hand bör erbjudas är oförädlade grossisttjänster, såsom kanalisering och s.k. svart fiber, men att även kapacitetstjänster kan vara ett alternativ i stamnäten. På så vis anføres att statens bredbandsnät kan bidra till en ökad konkurrens till gagn för hushåll och företag.

Utskottet vill vidare uppmärksamma att regeringen i propositionen *Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden m.m.* (prop. 2008/09:231) lämnat förslag om att det i konkurrenslagen (2008:579) ska införas en regel som innebär att staten, en kommun eller ett landsting får förbjudas att i säljverksamhet som omfattas av 1 kap. 5 § konkurrenslagen tillämpa förfaranden som snedvrider eller är ägnade att snedvrider förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden. Förbud ska också kunna meddelas om förfarandet hämmar eller är ägnat att hämma förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. Det krävs även att det inte är försvarbart från allmän synpunkt. Syftet med konfliktlösningsregeln är enligt propositionen att komma till rätta med konkurrensnedvridningar som kan uppstå när offentliga aktörer bedriver säljverksamhet i konkurrens

med privata aktörer. Riksdagen beslutade sedermera i enlighet med regeringens förslag (bet. 2009/10:NU8, rskr. 2009/10:84), och lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2010.

Utskottet konstaterar också att regeringen den 18 mars 2010 beslutade propositionen *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* (prop. 2009/10:175). I propositionen framhålls att statliga myndigheter som regel inte bör sälja varor och tjänster på en marknad. Regeringen understryker att effektiv konkurrens är en viktig förutsättning för en väl fungerande samhällsekonomi och att företag ska kunna verka i konkurrens på lika och rättvisa villkor. Regeringen anför vidare att statens roll är att vårda och förbättra marknaderna och stärka konsumenternas ställning.

I sammanhanget kan även nämnas att regeringen den 4 mars 2010 beslutade att tillsätta en utredning (dir. 2010:22) för att analysera och föreslå hur Banverkets (numera Trafikverkets) behov av elektroniska kommunikationstjänster kan säkerställas med bibehållen driftsäkerhet vid en separation av hela eller delar av Banverkets enhet Banverket ICT (information and communication technology) från Banverket. Utredaren ska bl.a. analysera järnvägsnätets fibernät ur ett ägarperspektiv. Det anges att regeringen efter denna översyn kommer att ta ställning till tilläggsdirektiv i fråga om förutsättningarna att ombilda Banverket ICT till en annan verksamhetsform inklusive fördelar och nackdelar utifrån ett konkurrensperspektiv samt hur en eventuell ombildning av Banverket ICT kan bidra till ökad tillgänglighet till elektronisk kommunikation med hög överföringshastighet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2010.

Mot bakgrund av ovanstående initiativ avstyrks motion 2009/10:T386 (m).

IT och miljön

Utskottets förslag i korthet

Utskottet konstaterar att den viktiga frågan om IT och miljön är väl uppmärksammat, såväl i Sverige som inom EU. Mot denna bakgrund bedömer utskottet att syftet med motionsförslagen om en strategi för grön IT blir väl tillgodosett. Riksdagen avslår följaktligen motionsförslagen.

Jämför reservation 5 (s, v, mp).

Motionerna

Håkan Juholt (s) efterlyser i motion 2009/10:T528 en nationell strategi för IT och miljö. Motionären konstaterar att användningen av datorer och datoriserad elektronik ökat dramatiskt under de senaste 10–15 åren och pekar på att detta bl.a. medfört miljö- och klimatproblem till följd av ökad energiförbrukning. Motionären hänvisar till en rapport från IT- och telekomfö-

retagen där det bl.a. anförs att användningen av råvaror och energi kan effektiviseras samt att processer kan kontrolleras och styras med hjälp av IT så att negativ miljöpåverkan kan reduceras eller helt elimineras. Motionären anser att regeringen bör ta initiativ till en nationell strategi för en energisnål grön IT-sektor.

I *motion 2009/10:T426 yrkande 7 av Lars Ohly m.fl. (v)* efterfrågas en e-strategi för IT-sektorn som ska syfta till att minska behovet av transporter och därmed minska klimatpåverkan. Motionärerna understryker IT-sektorns roll i att minska koldioxidutsläppen och menar att staten bör sätta upp mål för en sådan strategi samt konkretisera vilka medel som ska användas för att nå de uppsatta målen. I *yrkande 8* anförs att Sverige bör verka för att en motsvarande e-strategi tas fram inom EU.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av motionerna 2009/10:T426 (v) yrkande 7 och 2009/10:T528 (s) vill utskottet framhålla att regeringen i juli 2009 beslutade om en förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter som innebär att flertalet statliga myndigheter har en skyldighet att ha ett miljöledningssystem. Utskottet noterar med tillfredsställelse att det av förordningen bl.a. framgår att myndigheterna ska miljöanpassa sina verksamheter och utifrån detta även utarbeta en mötes- och resepolicy. Miljöledningssystemet ska följas upp årligen. Av redovisningen ska bl.a. framgå på vilket sätt myndigheten har använt informationsteknik, exempelvis videomöten, i syfte att minska antalet tjänsteresor. Naturvårdsverket har i uppdrag att vägleda myndigheterna i miljöledningsarbetet och att sammanställa en årlig rapport med en analys av hur myndigheternas arbete har gått.

Utskottet vill också peka på att regeringen den 26 november 2009 uppdrog åt Naturvårdsverket att ta fram ett förslag till handlingsplan för IT för miljön för offentlig sektor (dnr N2009/4435/ITP). Uppdraget avgränsades till tre områden där staten bedöms ha stor potential att påverka: anskaffning av miljöanpassad IT, IT-drift och -användning samt mötes- och resepolicy. Regeringen framhöll i beslutet att IT kan bidra till en bättre miljö genom effektivisering inom många områden, exempelvis inom transporter. I beslutet betonades också vikten av att staten utgör ett gott exempel inom området IT och miljö.

Naturvårdsverket redovisade sedermera i april 2010 rapporten *IT för miljön – förslag till handlingsplan* (rapport 6354). Här rekommenderas bl.a. att statliga myndigheter, som en del av den miljöutredning som ska göras enligt ovannämnda förordning om miljöledning, gör en analys av IT-verksamheten ur miljösynpunkt. Naturvårdsverket identifierar i sammanhanget ett behov av att ta fram ett gemensamt verktyg för att analysera och kartlägga miljöpåverkan av IT-driften. Statliga myndigheter rekommenderas vidare i rapporten att miljöanpassa sin anskaffning av IT genom att ta fram en inköpspolicy, utbilda personal och anta en rutin om att vid avrop

på ramavtal avropa det bästa miljöalternativet. Vidare rekommenderas statliga myndigheter att utarbeta en rese- och mötespolicy, att se över tillgången till lämplig teknik för virtuella möten och att följa upp användningen av dessa. Naturvårdsverket efterlyser dock gemensamma tekniska specifikationer och tekniklösningar för ”resfri-teknik” som säkerställer att denna är kompatibel mellan myndigheter. Naturvårdsverkets rapport bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Det kan även nämnas att regeringen hösten 2008 tog initiativ till en kartläggning av Regeringskansliets IT-verksamhet ur ett miljöperspektiv. Kartläggningen redovisades i april 2009 i rapporten *Green IT scorecard, Rapport Regeringskansliet* och har utgjort ett underlag för det ovan nämnda förslaget till handlingsplan.

IT:s betydelse för miljön understryks i regeringens proposition *Tillgängliga elektroniska kommunikationer* (prop. 2009/10:193). Här påminns bl.a. om potentialen att med IT minska energianvändningen i byggnader och i transportlogistiken. Vidare betonas att tillgång till bredband också ökar möjligheten att arbeta på distans, vilket minskar resandet och gör att människor kan arbeta där de bor i stället för att behöva bo där man arbetar. Utskottet vill också framhålla propositionen *Framtidens resor och transporter – infrastruktur för hållbar tillväxt* (prop. 2008/09:35) där det anförs att användningen av IT genom avancerad telematik, dvs. kommunikation mellan maskiner, är en förutsättning för att man ytterligare ska kunna effektivisera person- och godstransporter och bl.a. minska deras miljöpåverkan. Trafikutskottet underströk i sin behandling av propositionen betydelsen av IT som ett verktyg för effektiva och klimatsmarta transportlösningar (bet. 2008/09:TU2). Genom användningen av IT i transportsystemet, s.k. intelligenta transportsystem (ITS), erbjöds stora möjligheter att bl.a. minska belastningen på miljön, påpekade utskottet.

Insatser på EU-nivå

I motion 2009/10:T426 (v) yrkande 8 efterlyses att Sverige verkar för att en strategi tas fram inom EU för hur IT-sektorn ska bidra till att minska koldioxidutsläppen. Utskottet vill med anledning av detta peka på att EU-kommissionen i mars 2009 presenterade meddelandet *Om att utnyttja informations- och kommunikationsteknik för att underlätta övergången till en energieffektiv ekonomi med låga koldioxidutsläpp* (KOM(2009) 111). Meddelandet lyfter fram vikten av ökad energieffektivisering för att nå EU:s mål om energieffektivisering och koldioxidutsläpp senast 2020 och understryker informations- och kommunikationsteknikens (IKT) potential till stora besparingar i hela ekonomin. I meddelandet presenteras förslag till åtgärder för att uppnå energibesparingar med hjälp av IKT, inbegripet åtgärder för att minska IKT-sektorns egna energianvändning och klimatavtryck. Det anges bl.a. att IKT-sektorn bör enas om gemensamma metoder

och mätverktyg för att generera data om dess energiprestanda, ställa realistiska mål och mäta framstegen. Det understryks att detta arbete bör beakta hela livscykeln och därmed sammanhängande miljöpåverkan.

Regeringen ställde sig i faktapromemorian *IT och energieffektivisering* (2008/09:FPM106) positiv till kommissionens meddelande. Regeringen konstaterade att det finns potentialer till ökad energieffektivisering inom IT-sektorn själv och att arbetet inom EU på detta område har tagit fart på senare tid, särskilt genom märkningen Energy Star, där arbetet med att höja kravnivån i märkningen har intensifierats. Regeringen välkomnade att kommissionen understryker samtliga aktörers eget ansvar i frågan samt vikten av samarbete och samordning mellan olika aktörer. Utskottet instämmer i regeringens ståndpunkt.

Utskottet vill även peka på att kommissionen den 9 oktober 2009, baserat på ovan nämnda meddelande, utfärdade en rekommendation (K(2009) 7604) med uppmaningar till såväl IKT-sektorn som medlemsstaterna för att främja övergången till en energieffektiv ekonomi med låga koldioxidutsläpp. IKT-sektorn uppmanas här bl.a. att tillsammans med kommissionen utveckla ramar för mätning av sektorns energi- och miljöprestanda och senast till slutet av 2011 anta och genomföra gemensamma metoder i detta syfte. Vidare anges att IKT-sektorn i nära samarbete med transport- och logistiksektorn bör identifiera IKT-lösningar för att förbättra deras tjänsters miljö- och energiprestanda. I rekommendationen uppmanas även medlemsstaterna att anta och införa upphandlingsmetoder som förstärker den offentliga sektorns förmåga att genom efterfrågan främja dematerialisering av IKT-produkter och -tjänster, dvs. att minska behovet av fysisk utrustning i samband med tillhandahållandet av elektroniska tjänster. Medlemsstaterna bör också genom sina nationella, regionala och lokala myndigheter utvidga fördelarna med att ersätta administrativa förfaranden offline med online-tillämpningar och online-tjänster som ger förbättrad energieffektivitet till alla delar av samhället. Medlemsstaterna uppmanas att årligen rapportera till kommissionen om åtgärderna som vidtas till följd av rekommendationen.

Utskottet vill också framhålla att kommissionen i december 2008 antog en handlingsplan för införande av ITS i Europa (KOM(2008) 886) i syfte att påskynda och samordna utbyggnaden av dessa system för vägtrafiken. Ett av de utpekade målen med handlingsplanen är att främja miljövänliga transporter. Kommissionen har även presenterat ett tillhörande förslag till direktiv som ska skapa ramarna för att på europeisk nivå åstadkomma ett koordinerat införande av ITS. Direktivet förhandlas för närvarande i rådet och Europaparlamentet. I sammanhanget kan nämnas att i september 2009 arrangerades en årligen återkommande världskongress inom ITS i Stockholm. Aktörer från hela världen samlades då för att bl.a. utbyta kunskaper och ta del av utvecklingen på området, t.ex. när det gäller de senaste tekniska lösningar som kan användas för att skapa snabbare och säkrare transporter och samtidigt minska belastningen på miljön.

För att stödja debatten om den framtida IT-politiken inom EU upphandlade regeringen (Näringsdepartementet) inför Sveriges ordförandeskap i EU hösten 2009 en studie som skulle identifiera de viktigaste IT-politiska frågorna för gemenskapen fram till 2015. Konsultgruppen SCF Associates Ltd överlämnade sedermera i september 2009 rapporten *A Green Knowledge Society – An ICT policy agenda to 2015 for Europe’s future knowledge society*. I rapporten understryks att klimatförändringen är den viktigaste utmaningen i vår tid, och det framhålls att IKT, genom dess förmåga att bidra till minskade koldioxidutsläpp, har en ledande roll i kampen mot klimatförändringar. I rapporten betonas att ett globalt ledarskap inom området kan bli en ny och viktig möjlighet för Europas ekonomi – en ”Green New Deal”. Följaktligen identifieras *Grön IKT: stöd till en eko-effektiv ekonomi* bland de politiska områden som föreslås figurera på den framtida europeiska dagordningen. I rapporten lämnas förslag till politiska mål fram till 2015 och till handlingsplaner för att uppnå dessa. Bland annat föreslås att man tittar närmare på olika finansiella incitament att skapa gröna IKT-produkter och -tjänster samt att offentlig upphandling används för att stimulera denna marknad.

Den ovannämnda konsultrapporten utgjorde en av grunderna till diskussionerna vid den konferens om informationssamhället som det svenska ordförandeskapet i Europeiska rådet arrangerade i Visby den 9–10 november 2009. Konferensen syftade till att identifiera de frågor som bör hanteras i den nya europeiska IT-politiska agendan fram till 2015. I ordförandeskapets slutsatser från konferensen *Creating impact for an eUnion 2015 – ”Visbydeklarationen”* fastslås bl.a. att EU snabbt måste uppfylla miljömålen genom att upprätta mätbara handlingsplaner för grönare lösningar på IT-området och andra områden med stöd av IT-politiska institutioner där detta är relevant. Det förtydligas att sådana åtgärder kan omfatta bidrag från IT för att utveckla grönare lösningar inom energi, transporter, industriproduktion, industriprocess, bostäder osv. Utskottet välkomnar slutsatserna. Baserat bl.a. på dessa väntas kommissionen under innevarande riksmöte att presentera ett förslag till ny europeisk IT-strategi för 2010–2015.

Sammanfattande bedömning

Av redogörelsen ovan konstaterar utskottet att den viktiga frågan om IT och miljö är väl uppmärksammat, såväl i Sverige som inom EU-samarbetet. Mot bakgrund av detta bedömer utskottet att syftet med motionsförslagen blir väl tillgodosett. Motionerna 2009/10:T528 (s) och 2009/10:T426 (v) yrkandena 7 och 8 avstyrks följaktligen.

E-fakturering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att utreda möjligheterna att synkronisera standarder för elektroniska fakturor. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete inom EU.

Motionen

I *motion 2009/10:T533 av Anna Tenje (m)* anges att svenska företag bör uppmuntras att sköta sin fakturahantering med elektroniska fakturor. Härigenom kan såväl pengar, tid som miljöpåverkan sparas. Motionären konstaterar att det i dagsläget, utöver standarden Svefaktura som svenska statliga myndigheter enligt föreskrift ska använda sig av, finns ett flertal olika standarder för e-fakturor. För att förbättra möjligheten till användning av elektroniska fakturor anser motionären därför att möjligheterna till synkronisering av standarder för elektroniska fakturor bör utredas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att Sveriges Kommuner och Lands-ting och Ekonomistyrningsverket (ESV) inom ramen för initiativet SFTI (Single Face To Industry) sedan flera år tillbaka har bedrivit ett gemensamt arbete med att främja förutsättningarna för elektronisk handel för att därigenom skapa en kostnadseffektivare hantering av inköps- och fakturaprocesserna. Standarden Svefaktura har arbetats fram av SFTI:s styrgrupp. Utskottet vill understryka att ambitionen i detta arbete har varit att beakta de övriga initiativ som finns inom olika branschorganisationer och i övrigt på marknaden när det gäller elektronisk fakturering. Standarden baseras på standarden Universal Business Language (UBL), ett initiativ som drivs av standardiseringsorganet Oasis.

Utskottet vill även framhålla att det i regeringens handlingsplan för e-förvaltning anges att målet är att göra hela inköpsprocessen inom den statliga förvaltningen elektronisk (dnr Fi2008/491). ESV har därför på regeringens uppdrag kartlagt och kostnadsberäknat införandet av elektroniska beställningar i statsförvaltningen (dnr Fi2007/9783). Vidare har regeringen uppdragit åt ESV att leda och samordna införandet av elektroniska beställningar från ramavtal i statsförvaltningen (dnr Fi2007/9783).

För att effektivisera den administrativa hanteringen av fakturor har regeringen beslutat att alla statliga myndigheter fr.o.m. den 1 juli 2008 ska hantera inkommande och utgående fakturor elektroniskt. Utskottet välkomnar detta beslut. Verket för förvaltningsutveckling (Verva) beslutade sedermera om en föreskrift (VERVAFS 2007:1) där det framgår att myndigheterna ska använda Svefaktura som standard för elektroniska fakturor.

Av budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg.omr. 2) framgår att ett praktiskt inriktat utvecklingsarbete på området bedrivs inom ramen för ett delvis EU-finansierat konsortium under namnet Peppol (Pan-European Public Procurement On-Line). Projektet syftar till att stimulera utvecklingen av den gränsöverskridande handeln och till att förenkla upphandlingsprocessen genom elektroniska förfaranden. Arbetet bedrivs i pilotform och är bl.a. uppdelat i ett delprojekt om e-faktura. Det anges i propositionen att särskilt arbetet kring e-faktureror ansluter väl till det svenska utvecklingsarbete som bedrivits av ESV. Sverige deltar i dag i detta samarbete.

I betänkandet *Den osynliga IT-infrastrukturen – om förbättrad samordning av offentlig IT-standardisering* (SOU 2007:47) framställs att standardiseringsprocessen är starkt kopplad till innovation och konkurrens, vilket bör motivera försiktighet och öppenhet i den samordningsprocess som staten måste ägna sig åt. Också i regeringens skrivelse *Standardiseringens betydelse i en globaliserad värld* (skr. 2007/08:140) framhålls att standardisering är en privaträttslig verksamhet och i huvudsak en fråga för näringslivet. Utskottet ansluter sig till denna bedömning. Utskottet vill i sammanhanget också peka på att det i flertalet branscher används elektroniska faktureror som är anpassade för verksamheten inom dessa specifika områden. Exempelvis används inom bilindustrin standarden Global Invoice, och inom banksektorn används standarden Finvoice.

Det bör även uppmärksammas att det inom EU pågår arbete för att bl.a. underlätta gränsöverskridande elektronisk fakturering. Kommissionen presenterade i januari 2009 meddelandet *Den tekniska utvecklingen på området e-fakturering och åtgärder för att ytterligare förenkla, modernisera och harmonisera reglerna för faktureror med mervärdesskatteuppgifter* (KOM (2009) 20). I meddelandet anförts att det för närvarande inte finns en enda företagsanpassad teknik som bl.a. möjliggör fakturering i hela EU och som lämpar sig för både små och stora företag. Vidare framhålls att den särskilda expertgrupp för e-fakturering som inrättats av kommissionen anför att e-fakturering av princip bör ske på ett teknikneutralt sätt. Tanken bakom kommissionens förslag är att standard och affärsbruk vad gäller elektroniska faktureror ständigt utvecklas och att medlemsstaterna därför inte bör låsa sig vid en viss typ av standard.

Utskottet noterar i sammanhanget att expertgruppen för e-fakturering den 30 november 2009 lämnade rapporten *Final report of the expert group on e-Invoicing* till kommissionens generaldirektorat för Näringsliv respektive Inre marknaden och tjänster. I rapporten definieras ett framtida ramverk för e-faktura i Europa. Bland huvudkomponenterna i ramverket ingår riktlinjer och rekommendationer för interoperabilitet, dvs. möjligheten för olika e-fakturasystem att kommunicera. Rapporten har remissbehandlats och bereds för närvarande inom kommissionen.

Mot bakgrund av ovanstående avstyrks motion 2009/10:T533 (m).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. IT-politiskt delmål för tillgänglighet, punkt 1 (s, v, mp)

av Lena Hallengren (s), Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp), Lars Mejern Larsson (s) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår vad regeringen föreslår om delmål 3 inom det IT-politiska målet (avsnitt 7 i propositionen). Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:T6 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp) yrkande 2 och avslår proposition 2009/10:193 punkt 3 och motion 2009/10:T481 av Emma Henriksson (kd).

Ställningstagande

Regeringen lämnar i propositionen förslag till ett nytt IT-politiskt delmål om att Sverige ska ha bredband i världsklass och att alla hushåll och företag bör ha goda förutsättningar att använda sig av elektroniska samhällstjänster. Regeringen lämnar dock samtidigt inte några egentliga besked om hur det höga målet ska nås. Propositionen innehåller inte ett enda förslag på konkreta insatser i denna fråga. Detta är inte rimligt. Vi anser följaktligen att regeringens förslag om att ersätta nuvarande delmål 3 om tillgänglighet och säkerhet med ett nytt delmål 3 inom det IT-politiska målet bör avslås.

2. Delaktighet i informationssamhället, punkt 2 (s, v, mp)

av Lena Hallengren (s), Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp), Lars Mejern Larsson (s) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:T6 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp) yrkande 3.

Ställningstagande

I dag står upp till tre miljoner svenskar utanför det digitala samhället. Detta är inte godtagbart. IT-samhället måste komma alla till del, och åtgärder måste därför vidtas för att motverka denna digitala klyfta.

För att kunna delta i informationssamhället är tillgången till en bra Internetanslutning en grundförutsättning. Det måste därför finnas goda datakommunikationer, tillgängliga på likvärdiga villkor, över hela landet. Vi anser att staten måste ta ett stort organisatoriskt ansvar för utbyggnaden av bredband med hög kapacitet. För att främja utbyggnaden i gles- och landsbygd vill vi dessutom undersöka möjligheterna att använda mer av de medel som finns tillgängliga inom EU-programmen, inte minst inom Landsbygdsprogrammet.

Vi vill även se kraftfulla åtgärder för att stärka IT-kompetensen i samhället. Särskilda insatser bör därför övervägas riktade mot skolbarn och lärare. Åtgärder bör även övervägas för att nå de svenskar som står utanför det digitala samhället, exempelvis genom statliga medel till folkbildningsinsatser.

Vidare vill vi genom den nya tekniken stärka tillgången till det offentliga samhällets information och fakta. Modern teknik på arkiv, museer och bibliotek är i detta sammanhang av stor betydelse.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

3. Tillgång till elektroniska kommunikationer, punkt 5 (s, v, mp)

av Lena Hallengren (s), Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp), Lars Mejern Larsson (s) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkänner för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:T230 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 16,

2009/10:T281 av Peter Hultqvist och Carin Runeson (båda s),

2009/10:T336 av Peter Jonsson (s),

2009/10:T380 av Mats Pertoft och Bodil Ceballos (båda mp),

2009/10:T392 av Christer Engelhardt (s),

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 11 och 14,

2009/10:T469 av Agneta Lundberg (s),

2009/10:T501 av Lena Hallengren m.fl. (s) yrkande 9,

2009/10:T527 av Berit Andnor m.fl. (s) och

2009/10:N475 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 5 och 6,
bifaller delvis motionerna
2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 12, 13 och 15 samt
2009/10:T534 av Peter Pedersen m.fl. (v) yrkande 10 och
avslår motionerna
2009/10:T261 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda c),
2009/10:T291 av Katarina Brännström och Anna Tenje (båda m) yrkan-
dena 1 och 2,
2009/10:T304 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda m) yrkan-
dena 1 och 2 samt
2009/10:N369 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp) yrkande 2.

Ställningstagande

Den statliga bredbandsstatsningen som initierades av den tidigare regeringen har under ett antal år bidragit till en stor ökning av tillgången till bredband i landet. Den nuvarande regeringen tog dock bort bredbandsstödet till kommunerna från 2008, trots att den statliga utredningen Bredband 2013 (dir. 2007:118) i sitt slutbetänkande våren 2008 ansåg att ett statligt bredbandsstöd till kommunerna åter borde införas. Regeringens handlande har bromsat utvecklingen.

Även om Sverige i ett internationellt perspektiv får anses ha mycket god täckning vad gäller såväl fasta som mobila kommunikationsnät kan vi inte slå oss till ro. Post- och telestyrelsens (PTS) senaste kartläggning av bredbandstillgången visar att försprånget gentemot andra länder minskar snabbt. Kartläggningen visar också att samhället blir alltmer beroende av bredband och att överföringshastigheten framöver behöver flerfaldigas jämfört med i dag. Samtidigt konstateras att det finns områden där den befintliga IT-infrastrukturen inte är framtidssäker eftersom den inte skulle klara ökade kapacitetskrav. Särskilt allvarligt är också att det i dag fortfarande finns vita fläckar där man helt saknar bredbandsinfrastruktur. Enligt PTS kartläggning finns det ett stort antal hushåll och företag, främst i glesbygden, som alltjämt saknar tillgång till bredbandsuppkoppling. Det krävs därför särskilda insatser av regeringen för att skapa förutsättningar för tillgång till bredband i *hela* landet. Privatpersoner och småföretag måste ha tillgång till informationssamhällets tjänster även utanför städerna. Inte minst i skogslänen medför den moderna informationstekniken helt nya utvecklingsmöjligheter. Vi vill understryka att tillgången till bredband är särskilt viktig i glesbygden, inte minst på grund av de långa avstånden till samhällets service. En förutsättning är dock att hela landet får tillgång till den nya tekniken på likvärdiga villkor. Människor och företag utanför storstäderna måste kunna använda höghastighetsuppkoppling till kostnader som är likvärdiga med dem i tätorterna.

Vi vill driva en mer framåtblickande bredbandspolitik. Vi anser att det behövs en tydlig och långsiktig nationell målsättning vad gäller tillgången till bredbandsinfrastruktur. När marknaden sviktar måste staten ta ett

ansvar och styra utbyggnaden av höghastighetsnät för datakommunikation på ett sådant sätt att hela landet ges likvärdiga utvecklingsmöjligheter. Vi bedömer att den samhällseliga kontrollen över och ägandet av IT-infrastrukturen skulle behöva stärkas. Vi anser vidare att ett helhetsgrepp måste tas när det gäller kommunernas roll i arbetet med att förbättra tillgången till bredband.

På många håll i landet sker i dag en nedmontering av det fasta telefoninätet, och många människor i glesbygden är följaktligen oroliga över att förlora sin kontakt med omvärlden. Detta är inte acceptabelt. Rätten till telefoni till överkomligt pris måste säkerställas.

I dagens samhälle utgör även fungerande mobiltelefoni en naturlig del av ett fungerande offentligt och civilt liv. Vi vill därför betona vikten av att mobiloperatörerna efterlever de täckningskrav som fastställts i deras tillståndsvillkor för mobilt bredband. En god geografisk täckning med hög kommunikationshastighet i hela landet är nödvändig för att samhällsservicen ska fungera på ett tillfredsställande vis och måste därför vara ett oavvisligt krav. Stora delar av landet, i synnerhet glesbygden, saknar dock i dag sådan täckning, vilket drabbar såväl befolkning som turister. Detta är inte godtagbart, inte minst ur ett säkerhetsperspektiv. Regeringen måste ta sitt ansvar för en fungerande mobiltelefoni i hela landet.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

4. Strukturell separation och konkurrens på bredbandsmarknaden, punkt 6 (s, v, mp)

av Lena Hallengren (s), Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp), Lars Mejern Larsson (s) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:T6 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp) yrkande 1 och avslår motion

2009/10:T386 av Lars Hjälmered och Tomas Tobé (båda m).

Ställningstagande

Redan vid utskottets behandling i maj 2008 av regeringens proposition om s.k. funktionell separation motsatte vi oss regeringens förslag (prop. 2007/08:73, bet. 2007/08:TU13) till lagändring. Införandet av möjligheten att ålägga en skyldighet om funktionell separation var en kortsiktig lösning.

Eftersom regeringen nu har aviserat en försäljning av statens återstående andelar i Telia Sonera skapar bestämmelsen om funktionell separation allvarliga regional- och konkurrenspolitiska svårigheter.

Telia Sonera är i dag det enda bolag som kan erbjuda en rikstäckande infrastruktur till såväl konsumenter som andra operatörer. Genom en försäljning av bolaget skulle dock stommen i den digitala infrastrukturen komma att helt domineras av en privat monopolist. Konkurrensen på marknaden skulle därmed minska avsevärt. Dessutom finns det en risk att kopparnätet i glest befolkade regioner avvecklas i ännu snabbare takt än vad som är fallet i dag. En sådan utveckling måste förhindras.

Vi vill därför se över möjligheterna till en strukturell separation av Telia Soneras kopparnät, dvs. att kopparnätet överförs till ett nytt statligt ägt företag alternativt till en myndighet. En förebild skulle kunna vara Svenska kraftnät som på elmarknaden framgångsrikt sköter stamnätet för elkraft och har systemansvaret för den svenska elförsörjningen. Genom en sådan konstruktion menar vi att konkurrensen skulle förbättras för såväl slutkunder som leverantörer av telefoni och bredband.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

5. IT och miljön, punkt 7 (s, v, mp)

av Lena Hallengren (s), Hans Stenberg (s), Marie Nordén (s), Peter Pedersen (v), Pia Nilsson (s), Karin Svensson Smith (mp), Lars Mejern Larsson (s) och Désirée Liljevall (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 7 och 8 samt

2009/10:T528 av Håkan Juholt (s).

Ställningstagande

Vi står inför stora utmaningar när det gäller klimatet och miljön. Utsläppen av växthusgaser måste minska radikalt. Som framhålls i Naturvårdsverkets rapport *IT för miljön – förslag till handlingsplan* (rapport 6354) från april 2010 är IT en del av lösningen men även en del av problemet. Det finns otvivelaktigt en stor potential att genom IT skapa ett mer resurseffektivt samhälle. IT kan t.ex. användas för att styra och effektivisera energianvändningen i byggnader, för att optimera transporter och för att genomföra möten utan resor. IT har dock också en negativ miljöpåverkan bl.a. genom dess material- och energianvändning. Problemet har vuxit i takt med de 10–15 senaste årens dramatiska ökning i användningen av datorer och datoriserad elektronik. Sammantaget beräknas i dag IT-produkterna

själva, från tillverkning till skrotning, stå för ca 2 % av världens energiförbrukning. Användningen av råvaror och energi kan dock effektiviseras. Med hjälp av IT kan processerna kontrolleras och styras så att den negativa miljöpåverkan kan reduceras eller helt elimineras.

Trots mängder av förslag kan vi dessvärre konstatera att det i dag inte finns någon nationell strategi för IT och miljö. För att främja IT-sektorns roll i att minska koldioxidutsläppen måste därför en samlad handlingsplan och en övergripande strategi tas fram. Vi anser att staten bör sätta upp mål för en sådan strategi och konkretisera vilka medel som ska användas för att nå de uppsatta målen. Vi efterlyser en nationell strategi för en energisnål grön IT-sektor. Vi vill också att regeringen arbetar fram en strategi för IT-sektorn som syftar till att minska behovet av transporter och därmed minska klimatpåverkan. Enligt vår mening bör Sverige även verka för att ett liknande arbete genomförs i EU.

Vad vi nu anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:193 Tillgängliga elektroniska kommunikationer:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
3. Riksdagen godkänner regeringens förslag om delmål 3 för politiken för informationssamhället (avsnitt 7).

Följdmotionen

2009/10:T6 av Lena Hallengren m.fl. (s, v, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strukturell separation.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om delmål 3 för politiken för informationssamhället.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att sluta den digitala klyftan.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:T230 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höghastighetsnät för datakommunikation.

2009/10:T261 av Staffan Danielsson och Anders Åkesson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att driva fram en tillräckligt god mobiltelefonföretäckning på landsbygden.

2009/10:T281 av Peter Hultqvist och Carin Runeson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av garantier för att rätten till en fungerande telefoni till överkomliga priser upprätthålls i hela landet.

2009/10:T291 av Katarina Brännström och Anna Tenje (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bredbandsinfrastruktur är en viktig förutsättning för utveckling och tillväxt på den svenska landsbygden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör formulera en tydlig, långsiktig nationell målsättning för tillgången till bredbandsinfrastruktur i hela landet.

2009/10:T304 av Betty Malmberg och Lars-Arne Staxäng (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av fungerande bredband och mobiltelefoni också på landsbygden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige behöver en nationell IT-strategi.

2009/10:T336 av Peter Jonsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om god täckning för mobiltelefoner i Dalsland.

2009/10:T380 av Mats Pertoft och Bodil Ceballos (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa alla människors rätt till fast telefoni i Sverige.

2009/10:T386 av Lars Hjälmered och Tomas Tobé (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommuner, konkurrens och bredbandsinfrastruktur.

2009/10:T392 av Christer Engelhardt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbyggnad av bredband.

2009/10:T426 av Lars Ohly m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en e-strategi för IT-sektorn som ska syfta till att minska behovet av transporter och därmed minska klimatpåverkan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU bör verka för att det tas fram en e-strategi för IT-sektorn som ska syfta till att minska behovet av transporter och därmed minska klimatpåverkan.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten bör bygga ut IT-tillgången så att tillgängligheten inte blir en klass- eller landsbygdsfråga.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska tas fram en långsiktig strategi för utbyggnad och finansiering av en fortsatt bredbandsutbyggnad i landet motsvarande minst 2 Mbit i överföringshastighet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten måste garantera att människor och företag kan använda höghastighetsuppkoppling motsvarande minst 2 Mbit/s till kostnader som är likvärdiga med dem som återfinns i tätorter.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den samhälleliga kontrollen över och ägandet av IT-infrastrukturen ska stärkas, bl.a. för att den ska kunna utgöra en del i ett samhällsbygge för minskad miljöpåverkan.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska ge direktiv till Teracom att kraftfullt fortsätta utbyggnaden av bredband i hela landet och att köpa in privata bredbandsnät.

2009/10:T469 av Agneta Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgång till bredband eller minst ADSL-standard.

2009/10:T481 av Emma Henriksson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tydliga mål, visioner och strategier för utbyggnad av IT-infrastruktur.

2009/10:T501 av Lena Hallengren m.fl. (s):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbyggnad av bredband.

2009/10:T527 av Berit Andnor m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgång till telefontelekommunikationer och Internet i hela landet.

2009/10:T528 av Håkan Juholt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta fram en nationell strategi för IT och miljö.

2009/10:T533 av Anna Tenje (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra möjligheten till användning av elektroniska fakturor.

2009/10:T534 av Peter Pedersen m.fl. (v):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klassfrågan i IT, tillgänglig och gemensam infrastruktur samt öppna källkoder och standarder.

2009/10:N369 av Anita Brodén och Nina Larsson (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändigheten av att tillförsäkra befolkningen tillgång till bredband eller motsvarande för acceptabel Internetuppkoppling i hela Dalsland och Värmland.

2009/10:N475 av Mona Sahlin m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av en väl fungerande telefoni i alla delar av landet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en mer framåtblickande bredbandspolitik.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 2 kap. 3 §, 3 kap. 1, 2, 4, 6, 8–11 och 23 §§, 4 kap. 4 och 13 §§, 5 kap. 14 §, 7 kap. 6 och 10 §§ och 8 kap. 1, 2, 5, 6, 10–13, 14 a och 17 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 23 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 3 kap. 11 a, 12 a, 12 b och 24 §§ och 7 kap. 6 a §, samt närmast före 3 kap. 6, 10 och 11 §§ och närmast efter 3 kap. 11 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.**3 §**

Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 1 § *skall* tillämpa sådana standarder som Europeiska *gemenskapernas kommission* angivit som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska *gemenskapernas* officiella tidning.

Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 1 § *ska* tillämpa sådana standarder som Europeiska *kommissionen* angivit som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska *unionens* officiella tidning.

3 kap.**1 §**

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda *en* radiosändare krävs tillstånd enligt *bestämmelserna* i detta kapitel.

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare krävs tillstånd enligt detta kapitel. *Ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätt att använda en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.*

2 §

Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen*, *skall* den

Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*, *ska* den som har

som har beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §.

beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §.

4 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt enligt 1 §. Därvid får föreskrivas villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår *skall* uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som anges i 11 § 1–5, 7–10 och 12.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt enligt 1 §. Därvid får *det* föreskrivas villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår *ska* uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som anges i 11 § 1–7 och 9 samt 11 a § 1, 2 och 4.

Undantag enligt första stycket får stycket har motsvarande tillämpning.

tidsbegränsas, varvid 12 § andra

Tillståndsförfarandet

6 §

Tillstånd att använda radio-sändare *skall* beviljas, om

Tillstånd att använda radio-sändare *ska* beviljas, om

1. det kan antas att *radio-sändaren* kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

1. det kan antas att *radio-frekvenserna* kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. *radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i en miljö som den är avsedd för,*

3. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

4. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

5. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller

bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

6. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

7. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radiosändaren kommer att användas i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd föreligger.

bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns.

Om tillståndet avser en viss radiosändare ska denna, tillsammans med avsedd radiomottagare, vara så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

8 §¹

När det uppkommer fråga om att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna bedriva sådan verksamhet, skall prövning ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat. Detsamma gäller när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas

När antalet tillstånd har begränsats enligt 7 §, ska tillståndsprövningen ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat.

¹ Senaste lydelse 2006:636.

eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas.

Första stycket gäller inte sådan radioanvändning som

1. huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen,

2. är avsedd för privat bruk, eller

3. behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Prövning enligt första stycket *skall* ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet *skall* vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Prövning enligt första stycket *ska* ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet *ska* vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan enligt första stycket, vilken radioanvändning som omfattas av undantaget i andra stycket 3 och om förfarande enligt tredje stycket.

9 §

Tillstånd att använda radiosändare *skall* avse en viss radioanvändning. *Tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning och tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning får meddelas vid skilda tillfällen.*

Tillstånd att använda radiosändare *ska* avse en viss radioanvändning.

Digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio m.m.

Lydelse enligt prop. 2009/10:115

Föreslagen lydelse

10 §²

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda *radiosändaren* för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda *radiosändare* för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller

² Senaste lydelse 2007:1284.

dock endast om villkor enligt 4 kap. 9 § 9 eller 11 kap. 3 § 8 radio- och tv-lagen (2010:000) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Nuvarande lydelse

dock endast om villkor enligt 4 kap. 9 § 9 eller 11 kap. 3 § 8 radio- och tv-lagen (2010:000) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Föreslagen lydelse

Villkor

11 §

Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. *antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,*
5. *det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas,*
6. *var antennen till en fast radiosändare skall vara belägen,*
7. *kompetenskrav för den som skall handha radioanläggningen,*
8. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
9. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser *skall* uppställas som villkor när den som *skall* tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,*
10. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
11. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt
12. annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

4. *det geografiska område som tillståndet avser,*

5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,

6. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser *ska* uppställas som villkor när den som *ska* tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,*

7. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,

8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt

9. *tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.*

11 a §

Ett tillstånd att använda en viss radiosändare får, utöver det som anges i 11 §, förenas med villkor om

1. antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,

2. det geografiska område där en mobil radiosändare får användas,

3. var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, samt

4. kompetenskrav för den som ska handha radioanläggningen.

Tillståndstid**12 a §**

Tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, dock längst med fem år vid varje tillfälle, om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § är uppfyllda. Förlängning får ske endast om giltighetstiden för tillståndet överstiger sex månader.

Förlängning ska ske med en kortare tid än som anges i första stycket första meningen eller på ändrade villkor, om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § därigenom kan uppfyllas eller om tillståndshavaren begär det.

Om tillståndshavaren begär det ska giltighetstiden inte förlängas.

12 b §

Giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme får inte förlängas.

Överlåtelse av tillstånd**Överlåtelse och uthyrning av tillstånd****23 §**

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlätas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande *skall* lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen*, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd *skall* den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är utan verkan.

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlätas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande *ska* lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd *ska* den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

24 §

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första stycket, andra stycket första meningen och fjärde stycket ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

4 kap.**4 §³**

En operatör som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på en viss marknad, ska i enlighet med 8 kap. 6 § åläggas en eller flera av de skyldigheter som anges i 5–12 §§. Operatören får också åläggas en skyldighet enligt 12 a §. Av 12 c § följer att en operatör frivilligt kan åta sig en förpliktelse enligt 12 a § och att detta är att likställa med en skyldighet. Förpliktelser enligt detta kapitel ska syfta till att skapa effektiv konkurrens.

En sådan operatör får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska gemenskapernas kommission.

En sådan operatör får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska kommissionen.

13 §

En operatör får inte förpliktas att tillämpa olika villkor för likvärdiga tjänster.

En skyldighet som gäller tillträde *skall* vara knuten till de tjänster som faktiskt tillhandahålls, om inte annat följer av villkor som beslutats enligt 3 kap. 11 §.

En skyldighet som gäller tillträde *ska* vara knuten till de tjänster som faktiskt tillhandahålls, om inte annat följer av villkor som beslutats enligt 3 kap. 11 *eller 11 a §*.

5 kap.**14 §⁴**

Om en marknadsanalys enligt 8 kap. 6 § visar att det inte råder effektiv konkurrens på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av det minimiutbud av hyrda förbindelser som fastställts i en förteckning över standarder i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, får den som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på den marknaden i hela eller delar av landet förpliktas att tillhandahålla ett minimiutbud samt att

Om en marknadsanalys enligt 8 kap. 6 § visar att det inte råder effektiv konkurrens på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av det minimiutbud av hyrda förbindelser som fastställts i en förteckning över standarder i Europeiska unionens officiella tidning, får den som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på den marknaden i hela eller delar av landet förpliktas att tillhandahålla ett minimiutbud samt att

1. under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster,

³ Senaste lydelse 2008:473.

⁴ Senaste lydelse 2006:26.

2. tillhandahålla hyrda förbindelser till andra på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster,

2 a. tillämpa kostnadsorienterad prissättning,

3. utforma och använda en lämplig kostnadsredovisningsmetod,

4. offentliggöra tekniska egenskaper,

5. offentliggöra taxor, periodiska hyresavgifter och övriga kostnader samt ange om dessa är differentierade, eller

6. offentliggöra leveransvillkor.

Avvikelse från taxor och leveransvillkor som offentliggjorts enligt första stycket 5 eller 6 får inte göras utan tillstånd från den myndighet som regeringen bestämmer.

7 kap.

6 §

Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen* har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt* har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller

5. tillståndshavaren begär att tillståndet *skall* återkallas.

5. tillståndshavaren begär att tillståndet *ska* återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 §.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

6 a §

Vid uthyrning av tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. 24 § ska, när det finns skäl att återkalla ett tillstånd enligt 5 eller 6 § på grund av omständigheter som hänför sig till hyresstagaren, återkallelsen i stället avse medgivandet till uthyrning.

10 §⁵

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster *och tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 717/2007, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten.*

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster *får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om*

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 717/2007, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

8 kap.**1 §**

Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen är skyldig att på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19 *och* 23 §§,

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19, 23 *och* 24 §§,

2. offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till gagn för konsumenterna enligt 5 kap.,

3. klart definierade statistiska ändamål,

4. marknadsanalys enligt 5 och 6 §§, eller

5. beslut om skyldigheter enligt 4 och 5 kap.

Uppgifter som avses i första stycket 2–5 får inte begäras in före ett marknadstillträde eller som villkor för detta.

2 §

Den information som har erhållits av en myndighet enligt bestämmelser i denna lag får på motiverad begäran lämnas till Europeiska *gemenskapernas kommission* eller andra behöriga

Den information som har erhållits av en myndighet enligt bestämmelser i denna lag får på motiverad begäran lämnas till Europeiska *kommissionen* eller andra behöriga myndigheter inom

⁵ Senaste lydelse 2009:546.

myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är nödvändigt för att dessa myndigheter eller den svenska myndigheten *skall* kunna fullgöra sina uppgifter.

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är nödvändigt för att dessa myndigheter eller den svenska myndigheten *ska* kunna fullgöra sina uppgifter.

5 §

Den myndighet som regeringen bestämmer *skall* fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt denna lag. Marknadernas geografiska omfattning *skall* därvid definieras. Vid fastställandet *skall* Europeiska gemenskapernas kommissions rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader samt riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas.

Den myndighet som regeringen bestämmer *ska* fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt denna lag. Marknadernas geografiska omfattning *ska* därvid definieras. Vid fastställandet *ska* Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader samt riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas.

6 §

Den myndighet som regeringen bestämmer *skall* fortlöpande analysera de relevanta marknader som har fastställts enligt 5 §. Därvid *skall* Europeiska gemenskapernas kommissions riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. För varje marknad *skall* det fastställas om det råder effektiv konkurrens.

Den myndighet som regeringen bestämmer *ska* fortlöpande analysera de relevanta marknader som har fastställts enligt 5 §. Därvid *ska* Europeiska kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. För varje marknad *ska* det fastställas om det råder effektiv konkurrens.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *skall* företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *ska* företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *skall* skyldigheter som har beslutats med stöd av 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *ska* skyldigheter som har beslutats med stöd av 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och

14 §§ upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet *skall* bestämmas med hänsyn till berörda parterns intressen.

För gränsöverskridande marknader som fastställts enligt beslut av Europeiska *gemenskapernas kommission* *skall* åtgärder enligt första–tredje styckena beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder.

14 §§ upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet *ska* bestämmas med hänsyn till berörda parterns intressen.

För gränsöverskridande marknader som fastställts enligt beslut av Europeiska *kommissionen* *ska* åtgärder enligt första–tredje styckena beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder.

10 §

När en myndighet avser att enligt 5 § fastställa en marknad som skiljer sig från dem som framgår av Europeiska *gemenskapernas kommissions* rekommendation eller meddela beslut enligt 6 § andra eller tredje stycket eller 3 kap. 7 § eller vidta andra åtgärder som har betydande inverkan på en enligt 5 § fastställd marknad, *skall* den upprätta ett förslag till åtgärd och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid.

Första stycket gäller inte tvist som har hänskjutits till prövning enligt 7 kap. 10 §.

När en myndighet avser att enligt 5 § fastställa en marknad som skiljer sig från dem som framgår av Europeiska *kommissionens* rekommendation eller meddela beslut enligt 6 § andra eller tredje stycket eller 3 kap. 7 § eller vidta andra åtgärder som har betydande inverkan på en enligt 5 § fastställd marknad, *ska* den upprätta ett förslag till åtgärd och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid.

Första stycket gäller inte *en* tvist som har hänskjutits till prövning enligt 7 kap. 10 §.

11 §

Om ett beslut enligt 5 §, 6 § andra eller tredje stycket, 4 kap. 3 eller 4 § eller 5 kap. 13 eller 14 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, *skall* ett motiverat förslag till beslut tillställas behöriga myndigheter i övriga stater och Europeiska *gemenskapernas kommission*.

Underrättelse till kommissionen enligt första stycket *skall* även lämnas om en myndighet i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag.

Om ett beslut enligt 5 §, 6 § andra eller tredje stycket, 4 kap. 3 eller 4 § eller 5 kap. 13 eller 14 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, *ska* ett motiverat förslag till beslut tillställas behöriga myndigheter i övriga stater och Europeiska *kommissionen*.

Underrättelse till kommissionen enligt första stycket *ska* även lämnas om en myndighet i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag.

12 §

Beslut i fall som avses i 11 § får meddelas tidigast en månad efter det att underrättelse har skett. Infaller den tidpunkt som bestämts enligt 10 § senare får beslutet meddelas tidigast då.

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska gemenskapernas kommission inom den tiden meddelat myndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som skall fastställas enligt 5 § avviker från kommissionens rekommendation, eller

2. avser identifiering av företag enligt 6 § andra stycket.

Om kommissionen inom den tid som anges i andra stycket beslutar att inte godta ett sådant förslag som avses där, får beslut inte meddelas.

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska kommissionen inom den tiden meddelat myndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som ska fastställas enligt 5 § avviker från kommissionens rekommendation, eller

2. avser identifiering av företag enligt 6 § andra stycket.

13 §

Om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en marknad som fastställts enligt 5 § eller för att skydda användarnas intressen, och ett beslut om åtgärd inte kan skjutas upp, får beslut, utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10–12 §§, meddelas att gälla i högst sex månader. I sådant fall skall behöriga myndigheter och Europeiska gemenskapernas kommission utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för detta.

Ett beslut om en åtgärd enligt första stycket får inte förlängas utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10–12 §§.

Om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en marknad som fastställts enligt 5 § eller för att skydda användarnas intressen, och ett beslut om åtgärd inte kan skjutas upp, får beslut, utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10–12 §§, meddelas att gälla i högst sex månader. I sådant fall ska behöriga myndigheter och Europeiska kommissionen utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för detta.

14 a §⁶

Ett beslut enligt 4 kap. 12 a eller 12 c § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska gemenskapernas kommission.

Ett beslut enligt 4 kap. 12 a eller 12 c § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska kommissionen.

⁶ Senaste lydelse 2008:473.

17 §

En handläggningsavgift får tas ut av den som

1. anmäler verksamhet enligt 2 kap. 1 §, eller	2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19 eller 23 §.
2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19, 23 eller 24 §.	

En årlig avgift *skall* betalas av den som

En årlig avgift *ska* betalas av den som

1. bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §, eller	
2. innehar tillstånd enligt 3 kap. 1 eller 19 §.	

Handläggningsavgiften *skall* motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna *skall* sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna *skall* fördelas med skäligen andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd.

Handläggningsavgiften *ska* motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna *ska* sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna *ska* fördelas med skäligen andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2. I fråga om ärenden som har avgjorts av tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet, och som efter överklagande ska prövas av allmän förvaltningsdomstol efter ikraftträdandet, gäller 7 kap. 10 § i sin äldre lydelse.

3. Den som vid ikraftträdandet har ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning ska anses ha ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Giltighetstiden för ett sådant tillstånd ska anses förlängd med tio år, om tillståndet gäller längst till och med den 31 december 2015 och inte tidigare har förlängts eller förnyats.

4. Äldre föreskrifter om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning, gäller fortfarande om tillståndet meddelats före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 17 kap. 4 a §, samt närmast före 17 kap. 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

Tillstånd att använda radiosändare

4 a §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om prövning enligt 3 kap. 8 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation av fråga om tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse.

Regeringens förslag

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2. I fråga om ärenden som har avgjorts av tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet, och som efter överklagande ska prövas av allmän förvaltningsdomstol efter ikraftträdandet, gäller 7 kap. 10 § i sin äldre lydelse.

3. Den som vid ikraftträdandet har ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning ska anses ha ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Giltighetstiden för ett sådant tillstånd ska anses förlängd med tio år, om tillståndet gäller längst till och med den 31 december 2015 och inte tidigare har förlängts eller förnyats.

4. Äldre föreskrifter om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning, gäller fortfarande om tillståndet meddelats före ikraftträdandet.

Utskottets förslag

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2010.

2. I fråga om ärenden som har avgjorts av tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet, och som efter överklagande ska prövas av allmän förvaltningsdomstol efter ikraftträdandet, gäller 7 kap. 10 § i sin äldre lydelse.

3. Den som vid ikraftträdandet har ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning ska anses ha ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Giltighetstiden för ett sådant tillstånd ska anses förlängd med tio år, om tillståndet gäller längst till och med den 31 december 2015 och inte tidigare har förlängts eller förnyats. *Den nya bestämmelsen i 3 kap. 12 b § ska inte tillämpas på tillstånd som har förlängts före ikraftträdandet och som efter överklagande ska prövas av förvaltningsdomstol efter ikraftträdandet.*